

Banka Slovenije
Nadzor bančnega poslovanja

***POROČILO O NADZORU BANČNEGA POSLOVANJA
V LETU 1996 IN PRVI POLOVICI LETA 1997***

September 1997

POSLANSTVO

Z učinkovitim bančnim nadzorom Nadzor bančnega poslovanja pospešuje varno in pošteno poslovanje bank.

TEMELJNA IZHODIŠČA

S svojim delom lahko pospešujemo, ne moremo pa zagotoviti varnega in poštenega poslovanja bank in hranilnic ter varnosti njihovih deponentov. Tržno gospodarstvo predpostavlja, da banke vodijo strokovnjaki, ki jih izberejo lastniki in na način, kot ti zahtevajo. Nadzor bančnega poslovanja se ne more odločati namesto lastnikov in ne sme posegati v odgovorno poslovanje direktorjev bank. S predpisi, priporočili, predlogi in zahtevami pa lahko prispevamo k izboljšanju bančne ponudbe, povečanju konkurenčnosti in širitvi etičnih načel poslovanja na vseh ravneh odločanja. To želimo storiti z redno in odprto komunikacijo z bankami in hranilnicami, kjer v smislu preventivnega delovanja sprožamo tudi ustrezne korektivne akcije pri bankah in hranilnicah.

VLOGA NOTRANJIH REVIZORJEV

Glede na pomen, ki bi ga morali imeti notranji revizorji (in poudarke, ki bi jim jih morali nameniti zunanji pooblaščen revizorji) njihovo vlogo posebej izpostavljamo.

Učinkovita notranja kontrola in dobro vpeljana notranja revizija je glas vesti in mehanizem kontrole učinkovitosti in pravilnega upravljanja s tveganji ter preprečevanja negotovosti vsake banke. Nasprotje temu je njena odsotnost.

Zato ne preseneča, da so najbolj znani primeri bančnih kriz opredeljeni tudi kot posledica pomanjkljive notranje kontrole in revizije. Prav tako je razumljivo, da neučinkovito notranjo kontrolo in revizijo štejejo zunanji pooblaščen revizorji za pomanjkljivost banke, ki jo morajo pri izdajanju mnenja o predstavitvi finančnega stanja in poslovnih izidov bank, še posebej razkriti.

VSEBINA

	Stran
1. UVOD	5
2. RAZVOJ BANČNEGA ODDELKA	7
2.1. Vloga in odgovornost organov upravljanja, notranjih kontrol in revizij ter zunanjih revizorjev	7
2.2. Vloga nadzora Banke Slovenije	8
2.2.1. <i>Poslanstvo nadzora bančnega poslovanja</i>	8
2.2.2. <i>Cilji oddelka Nadzora bančnega poslovanja</i>	9
2.2.3. <i>Organizacija oddelka Nadzora bančnega poslovanja</i>	9
2.2.4. <i>Naloge posameznih odsekov v oddelku Nadzora bančnega poslovanja</i>	10
2.2.5. <i>Opravljanje kontrole in izvedbeni ukrepi</i>	10
2.2.6. <i>Izdajanje dovoljenj in soglasij</i>	12
2.2.6.1. <i>Bančne in finančne skupine</i>	12
2.2.7. <i>Sodelovanje z nadzornimi institucijami</i>	13
2.2.7.1. <i>Sodelovanje z domačimi nadzornimi institucijami</i>	13
2.2.7.2. <i>Mednarodno sodelovanje</i>	14
2.2.8. <i>Sodelovanje z revizorji</i>	15
3. REZULTATI POSLOVANJA BANK IN HRANILNIC V LETU 1996 IN PRVI POLOVICI LETA 1997	16
3.1. Struktura bančnega sektorja	16
3.2. Sanacija bank	17
3.3. Primer Komercialne banke Triglav d.d. Ljubljana	18
3.4. Bilančna vsota	19
3.5. Struktura bilance stanja	20
3.5.1. <i>Obveznosti do virov sredstev</i>	20
3.5.2. <i>Sredstva</i>	22
3.6. Jamstveni kapital in kapitalska ustreznost	25
3.7. Profitabilnost	26
3.8. Kreditno tveganje	30
3.9. Likvidnostno tveganje	32
3.10. Obrestno tveganje	34
3.11. Valutno tveganje	35
3.12. Tržna tveganja	37
3.13. Deželno tveganje	38
3.14. Tveganja na področju informacijske tehnologije	39
3.15. Jamstvo za bančne vloge	41

4.	RAZVOJ NA ZAKONODAJNEM PODROČJU	43
4.1.	Prilagajanje Sporazumu o pridružitvi med Republiko Slovenijo in Evropskimi skupnostmi	43
4.2.	Podzakonska regulativa na področju bank in hranilnic	44
4.3.	Predlog zakona o bančništvu - nadzorni ukrepi centralne banke	45

DODATKI

1. Organizacijska shema Nadzora bančnega poslovanja
2. Seznam bank in hranilnic po stanju 30.06.1997
3. Statusna preoblikovanja bank in hranilnic od 01.01.1996 do 30.06.1997
4. Bilanca stanja bank
5. Struktura bilance stanja bank
6. Izkaz uspeha bank
7. Struktura izkaza uspeha bank
8. Postavke izkaza uspeha v prihodkih bank
9. Nekateri kazalci bank
10. Seznam veljavnih predpisov, ki urejajo nadzor bank in hranilnic

Na podlagi tretjega odstavka 54. člena Zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 1/91 - I) poročamo o kontroli poslovanja bank in hranilnic v letu 1996 in prvi polovici leta 1997 Državnemu zboru Republike Slovenije.

Zaradi zaščite splošne stabilnosti bančnega sistema in z namenom spodbujanja transparentnosti poslovanja posameznih bank in hranilnic, storitev, ki jih opravljajo in načel, ki jim sledijo, poročilo objavljamo in ga namenjamo tudi širši javnosti.

1. UVOD

Zagotavljanje stabilnega in učinkovitega finančnega sistema predstavlja eno od temeljnih in hkrati bistvenih nalog, ki izhajajo iz zakona o Banki Slovenije in zakona o bankah in hranilnicah. Za uresničitev tega cilja izvaja Banka Slovenije nadzor nad izvajanjem ukrepov (50. člen zakona o Banki Slovenije) ter nadzor nad poslovanjem bank in hranilnic (56. člen zakona o Banki Slovenije). Na voljo ima vrsto pooblastil, ki jih predstavljajo poleg zakonov še na njih temelječi podzakonski akti. Le-ti upoštevajo tudi mednarodne standarde in priporočila na tem področju. Tako, podobno kot v najrazvitejših državah, predstavlja temelj bančnega nadzora Banke Slovenije kakovostno in profesionalno ravnanje vodstev poslovnih bank, njihovih internih kontrol in poročila poslovnih revizorjev.

Banka Slovenije izvaja nadzor bank in hranilnic predvsem s pregledom poročil in druge dokumentacije, s katero razpolaga, in z neposrednim pregledom v samih bankah in hranilnicah. V primeru ugotovljenih nepravilnosti Banka Slovenije ukrepa v skladu z zakonom o bankah in hranilnicah in zakonom o Banki Slovenije, v primeru ugotovljenih večjih nepravilnosti oziroma večjih težav pri poslovanju pa v skladu z zakonom o preksanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic.

Nadzor izvajanja ukrepov opravljajo tiste organizacijske enote Banke Slovenije, ki ukrepe tudi predpisujejo. Nadzor bank se opravlja tudi skozi obvezno revidiranje letnih obračunov bank, ki ga izvajajo pooblašene revizijske družbe (48. do 53. člen zakona o bankah in hranilnicah).

Nadzor bančnega poslovanja je bil ustanovljen v Banki Slovenije v začetku junija 1992 kot poseben oddelek za izvajanje bonitetnega nadzora, ki je sprva le nadziral prilagoditev organiziranosti in poslovanja bank novemu zakonu o bankah in hranilnicah, sprejetem ob osamosvojitvi Republike Slovenije junija 1991. V nadaljnjem razvoju tega oddelka je bila največja skrb posvečena izdelavi novih temeljnih podzakonskih aktov.

V letu 1993 je bil izdelan program vzpostavitve bonitetne kontrole. Ta program je sprejel Svet Banke Slovenije junija 1993 in je bil v veliki meri tudi uresničen.

V petih letih obstoja oddelka Nadzora bančnega poslovanja je bil dosežen pomemben napredek v organizaciji nadzora bančnega poslovanja vzporedno s tem pa tudi na področju izvajanja nadzora v bankah in hranilnicah.

Nadzor bančnega poslovanja naj bi tako danes z začrtano organizacijsko obliko kot pristojni del Banke Slovenije v največji možni meri skrbel za varnost poslovanja slovenskih bank in hranilnic različne kapitalne moči in od nje odvisnega obsega dovoljenega poslovanja.

Z mednarodnim razvojem bančnega nadzora in v odvisnosti od siceršnje razvitosti bančnega sektorja, spremlja razvoj bančnega nadzora tudi ustrezen razvoj bančne zakonodaje.

2. RAZVOJ BANČNEGA NADZORA

2.1. Vloga in odgovornosti organov upravljanja bank in hranilnic, notranjih kontrol in revizij ter zunanjih revizorjev

Zakon o bankah in hranilnicah (Uradni list RS, št. 1/91-I, 28/92 in 46/93, v nadaljevanju ZBH) v 45. členu določa, da je direktor odgovoren za zakonitost dela banke, sicer pa za banke veljajo splošna pravila o odgovornosti organov delniške družbe. V skladu s 258. členom Zakonom o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 29/94 in 82/94) morajo člani uprave pri vodenju poslov ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovno skrivnost družbe. Če člani uprave kršijo to svojo dolžnost, so solidarno odgovorni družbi za škodo, razen če dokažejo, da so pošteno in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti. Odškodninski zahtevek lahko uveljavljajo tudi upniki družbe, vendar šele subsidiarno, če jih družba ne more poplačati.

V enaki meri kot za člane uprave, velja dolžnost skrbnosti in odgovornosti tudi za člane nadzornega sveta.

Takšno splošno ureditev upošteva tudi predlog novega zakona o bančništvu (v nadaljevanju Zban), ki kot potrebno skrbnost članov uprave in nadzornega sveta bank opredeljuje takšno ravnanje, ki zagotavlja, da banka posluje v skladu z načeli varnega in skrbnega poslovanja, kot so določena s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

V skladu z ZBH mora banka organizirati službo za notranje revidiranje oziroma notranjo revizijo kot samostojni organizacijski del ki je neposredno podrejen upravi banke ter funkcionalno in organizacijsko ločen od drugih organizacijskih delov banke. Takšna služba v banki izvaja stalen in celovit nadzor zakonitosti, pravilnosti in ažurnosti poslovanja ter nadzor nad izvajanjem internih pravil in postopkov, kar lahko podrobneje razčlenimo na naslednje naloge:

- izvajanje stalnega in celovitega nadzora nad zakonitostjo, pravilnostjo in ažurnostjo bančnega poslovanja,
- preverjanje funkcionalnosti in zanesljivosti delovanja notranjih kontrol,
- preverjanje usklajenosti poslovanja s poslovno politiko, notranjimi akti ter etiko in standardi bančnega poslovanja,
- revidiranje posameznih poslovnih funkcij banke, to je mobiliziranja denarnih sredstev, nalaganja denarnih sredstev, zagotavljanje plačilne sposobnosti ter revidiranje nevtralnih bančnih poslov,
- preverjanje skladnosti izkazovanja poslovnih dogodkov v računovodskih evidencah in poročilih z računovodskimi standardi,
- odkrivanje slabosti in vzrokov neuspešnosti poslovanja,
- izvajanje posebnih pregledov po nalogu direktorja banke oziroma upravnega in nadzornega odbora,
- sodelovanje z zunanjimi revizorji in institucijami.

O svojih ugotovitvah je služba za notranjo revizijo dolžna pisno poročati direktorju oziroma upravi banke. V svojem revizijskem poročilu mora predlagati neposredne ukrepe za odpravo nepravilnosti ter za optimizacijo poslovanja. Najmanj enkrat letno pa mora služba o ugotovitvah pregledov in o izvršenih ukrepih za odpravo nepravilnosti ali izboljšanje poslovanja poročati nadzornemu odboru banke.

Uspešno sodelovanje zunanje revizije z dobro organizirano notranjo revizijo lahko pogosto privede do znatnih zmanjšanj v obsegu preizkušanja podatkov zunanjega revizorja, poleg tega pa se zunanji revizor, ki preizkusi tudi delovanje in ustreznost notranjih kontrol, na podlagi strokovne presoje lahko nasloni na ugotovitve notranje revizije. Tako zunanje revidiranje olajšuje izvajanje notranjega, notranje pa izvajanje zunanjega.

Zunanji revizorji so na podlagi ZBH in v skladu s sklepom o revidiranju poslovanja bank in hranilnic dolžni revidirati finančne izkaze bank in hranilnic ter preveriti varnost njihovega poslovanja ter izpolnjevanje ostalih predpisov in o tem poročati Banki Slovenije. Tako mora npr. zunanji pooblaščen revizor v primeru, da ugotovi, da banka ni sposobna izpolnjevati svojih obveznosti, če meni, da je banka kršila predpise, če banka ni odpravila pomanjkljivosti, ki jih je odkril pri pregledu ali če mu vodstvo ni zagotovilo vseh informacij, ki jih je zahteval, te ugotovitve pismeno sporočiti Banki Slovenije. Ob takšnih pooblastilih predstavljajo zunanji revizorji pomembno pomoč centralno bančnim nadzornikom, njihove ugotovitve pa enega temeljev pri ugotavljanju varnosti posamezne banke, uravnavanja tveganj pri poslovanju, zavestnega sprejemanja tveganj itd. kot željenih ciljev centralne banke.

Tako kot se bančni nadzorniki naslanjajo na oceno zunanjih revizorjev, se zunanji revizorji, ki tako kot notranji revizorji sledijo temeljnemu revizijskemu načelom in mednarodnim revizijskim standardom, naslanjajo na ugotovitve zanesljive oziroma ustrezne službe notranje kontrole in revizije v bankah.

2.2. Vloga nadzora Banke Slovenije

2.2.1. Poslanstvo nadzora bančnega poslovanja

Nadzor bančnega poslovanja, ki želi ob izpolnitvi vseh predpostavk na strani poslovnih bank, zagotoviti zelo visoko stopnjo varnosti in reda pri spoštovanju bančnih predpisov pa se mora skupaj s svojim okoljem zavedati svojega poslanstva in z doseganjem vnaprej opredeljenih ciljev svoje poslanstvo tudi izvrševati.

Z opredeljeno strategijo, ki jo je septembra 1995 sprejel Svet Banke Slovenije želimo v svojem razvoju na posameznih področjih ta položaj tudi doseči. K temu težijo naši dolgoročni cilji in temu morajo biti podvrženi naši kratkoročni cilji. K temu mora biti naravnana naša postopno nastajajoča organizacija in doseganju tega cilja so namenjene politike ravnanja na posameznih področjih našega obnašanja.

2.2.2. Cilji oddelka Nadzora bančnega poslovanja

Za izvajanje poslanstva oddelka Nadzora bančnega poslovanja smo si postavili vrsto bližnjih in bolj oddaljenih ciljev. S predpisi in priporočili o ureditvi posameznih področij poslovanja vzpostavljamo načela varnega in poštenega poslovanja. S svojo aktivnostjo demonstriramo zavest o odgovornosti direktorjev in ostalih vodilnih delavcev bank za obvladovanje tveganj, zavest o vzpostavitvi učinkovitih internih kontrol, procedur in sistemov poročanja, ki omogočajo učinkovito in varno poslovanje.

Najpomembnejši dolgoročni cilj oddelka je zagotovitev stalnega kvalitativnega nadzora bančnega sistema in rednega nadzorovanja posameznih bančnih subjektov. Le na ta način se lahko zagotovi pravočasno informiranje o možnih negativnih presenečenjih in doseže njihovo saniranje. Samo tako je mogoče zaščititi bančne deponente in preprečiti bančno krizo.

Za doseg tega cilja smo opredelili terminski plan rednih pregledov, po katerem naj bi bila vsaka banka sprva neposredno celovito pregledana vsaj enkrat v dveh letih in to neupoštevajoč spremljavo njenih rednih poročil v Banki Slovenije. Za metodo dela smo opredelili "CAMEL"¹ metodo, da pa bi imele naše informacije pravo kakovost izgrajujemo sistem analitičnega presojanja pridobljenih podatkov in posledično notranjega rangiranja bank po boniteti.

¹ C označuje kapital, A aktivo, M management, E profitabilnost in L likvidnost.

Slednje naj bi nam omogočilo kakovostno oceno pridobljenih informacij in nam dala sposobnost objektivnega prikazovanja stanja, moč napovedovanja sprememb in možnost vplivanja nanje.

2.2.3. Organizacija oddelka Nadzora bančnega poslovanja

Nadzor bančnega poslovanja, ki ga opravlja Banka Slovenije, poteka v oddelku nadzora bančnega poslovanja in vključuje tri odseke: izdajanje dovoljenj, analize bančnega poslovanja in izvajanje kontrole bančnega poslovanja. V oddelku je zaposlenih 37 delavcev, 6 več kot v začetku leta 1996. Novo zaposleni delavci prihajajo iz poslovnih bank, zato že imajo bančne izkušnje, dva pa sta pripravnik.

Poleg skrbnega kadrovanja novih sodelavcev v Nadzoru bančnega poslovanja, od katerih ima 28 zaposlenih fakultetno izobrazbo, je zelo veliko pozornosti namenjene izobraževanju. Za oddelk Nadzora bančnega poslovanja je ključno, da so v njem zaposleni visoko usposobljeni strokovnjaki, ki so sposobni soočati se z novimi izzivi in večjimi zahtevami okolja, kar dosegamo s prepletanjem praktičnih izkušenj in dopolnjevanjem s teoretičnimi spoznanji bodisi na podiplomskem študiju, še v večji meri pa s krajšimi izobraževalnimi oblikami. Slednje je potekalo v obliki seminarjev, delavnic in delovnih obiskov doma in v tujini.

Doma smo se poleg internega izobraževanja največ udeleževali izobraževalnih programov Združenja bank Slovenije in Centra strokovnega izpopolnjevanja in svetovalne dejavnosti Ekonomske fakultete. V tujini smo se udeležili seminarjev in delavnic Bank of England, Joint Vienna Institute, delovnih obiskov v Deutsche Bundesbank in Banco d'Italia, delavnic pod pokroviteljstvom Skupine bančnih nadzornikov iz Centralne in Vzhodne Evrope v National Bank of Poland in National Bank of Slovakia, seminarjev Deutsche Bank, Banque Nationale de Belgique, EIPA Maastricht in Federal Deposit Insurance Corporation.

2.2.4. Naloge posameznih odsekov v oddelku Nadzora bančnega poslovanja

Izdajanje dovoljenj

- priprava podzakonskih predpisov na področju izdajanja dovoljenj in soglasij,
- svetovanje pri izvajanju predpisov s področja izdajanja dovoljenj in soglasij,
- obdelovanje vlog in priprava poročil za izdajo dovoljenj in soglasij,
- priprava in razlaga odločb o izdanih dovoljenjih,
- kontrola izvajanja izdanih odločb itd.

Analize bančnega poslovanja

- izdelovanje sistemske podlage za izvajanje nadzora bank in hranilnic,
- spremljanje mednarodnih priporočil na področju nadzora,
- svetovanje pri izvajanju finančne zakonodaje,
- izdelovanje navodil za uporabo računovodskih standardov in računovodsko svetovanje,
- kontroliranje poslovanja bank in hranilnic na podlagi predloženih poročil in druge dokumentacije,
- ukrepanje za odpravo nepravilnosti pri poslovanju bank in hranilnic in spremljanje odprave nepravilnosti,
- analiziranje poslovanja bank in hranilnic,
- sodelovanje z zunanjimi domačimi in tujimi institucijami,
- sodelovanje pri pripravah na kontrolo v bankah in hranilnicah itd.

Izvajanje kontrole bančnega poslovanja

- priprava na kontrolo na podlagi predloženih poročil bank in hranilnic ter druge dokumentacije, ki so na voljo v oddelku,
- neposredno kontroliranje poslovanja v bankah in hranilnicah,
- ukrepanje za odpravo ugotovljenih nepravilnosti pri poslovanju bank in hranilnic,
- nadzorovanje izvajanja sprejetih ukrepov proti bankam in hranilnicam,
- svetovanje za izboljšanje poslovanja bank in hranilnic pri neposrednih pregledih,
- spremljanje bank,
- sodelovanje s tujimi revizijskimi hišami,
- ugotavljanje pogojev za uvedbo stečajnega postopka v banki,
- uvajanje predsanacijskih ukrepov v bankah in hranilnicah,
- pripravljane ocen finančnega stanja bank in ekonomske upravičenosti sanacije,
- uvajanje sanacijskega postopka v bankah,
- ugotavljanje pogojev za uvedbo likvidacijskega postopka v bankah,
- v izjemnih primerih upravljanje in vodenje bank itd.

2.2.5. Opravljene kontrole in izvedeni ukrepi

Kontrolorji Nadzora bančnega poslovanja so v letu 1996 opravili 8 celovitih pregledov poslovanja bank ter en redni pregled hranilnice, opravljenih pa je bilo še 21 krajših pregledov posameznih področij poslovanja bank in hranilnic. Pri dveh bankah in eni hranilnici so kontrolorji spremljali poslovanje daljše obdobje, opravljena pa je bila tudi revizija otvoritvene bilance KBT v likvidaciji.

V sodelovanju s tujimi revizijskimi hišami DTTI in KPMG sta bila opravljena še dva diagnostična pregleda poslovanja bank.

V prvi polovici leta 1997 so kontrolorji opravili 6 rednih in celovitih pregledov bank in hranilnic ter 13 pregledov posameznih področij poslovanja.

V letu 1996 smo pričeli in v letu 1997 tudi nadaljevali z načrtnimi pregledi informacijske tehnologije - tako v sklopu rednih in celovitih pregledov kot tudi s samostojnimi pregledi; tako je bilo v omenjenem obdobju opravljenih že 19 tovrstnih kontrol v bankah.

Posebej velja omeniti, da sta bili v mesecih april in maj 1997 opravljeni obsežni kontroli NLB in NKBM zaradi ugotavljanja izpolnjevanja pogojev za izhod iz sanacije, prvič pa je bil opravljen tudi pregled v Slovenski izvozni družbi d.d. Ljubljana v sodelovanju z Uradom RS za zavarovalni nadzor.

Pri rednih pregledih je bil poudarek predvsem na kontroli ustreznosti kapitala banke oziroma hranilnice, kreditnega portfelja in portfelja vrednostnih papirjev, upravljanju z bilanco banke, kvaliteti prihodkov, depozitnem poslovanju, interni kontroli ter informacijski tehnologiji. Pri krajših pregledih, t.j. pregledih posameznih področij pa se je kontrola osredotočila v glavnem na pregled kreditnega portfelja pravnih oseb, posojilnega portfelja občanov, portfelja vrednostnih papirjev, garancijskega poslovanja, informacijske tehnologije in naknadne kontrole v zvezi z izvrševanjem zahtev na podlagi predhodno opravljenih pregledov.

Na podlagi ugotovitev zunanjih kontrol je bilo bankam in hranilnicam izdanih skupaj 25 zahtev (od tega v letu 1996 - 10) ter 5 odločb (vse v letu 1996) za odpravo nepravilnosti pri poslovanju; v letu 1996 so bile nadalje izdane še 3 odločbe o uvedbi predsanacije in ena odločba o ustavitvi vseh oblik poslovanja. V 24-tih primerih (v letu 1996 - 13) pa so bili izdani sklepi o ustavitvi postopka kontrole. Poleg tega so bila bankam in hranilnicam dana opozorila oziroma priporočila glede identificiranih tveganj in nadaljnje razvoja poslovnih aktivnosti.

Pri zunanjih pregledih bank in hranilnic so bile ugotovljene v glavnem naslednje nepravilnosti, ki so najbolj značilne in se največkrat pojavljajo:

- neustrezna razvrstitev komitentov in tvorjenje rezervacij ter (ne)izključevanje prihodkov,
- neustreznost računovodskih politik,
- neustreznost ovrednotenja tveganj pri poslovanju,
- neustrezno zavarovanje danih posojil,
- neustrezno vodenje kreditnih map,
- nezadostna izterjava zapadlih obveznosti,
- kršenje 26. člena ZBH (velika izpostavljenost),
- odobravanje posojil v nasprotju z določili ZBH oziroma odločbo BS (hranilnica),
- nepravilnosti pri določanju in obračunavanju obrestnih mer pri kreditiranju,
- neprimerna razpršenost virov sredstev (predvsem hranilnice),
- kršenje 43. člena ZBH (neto dolžniki),
- neustrezna organizacija notranje kontrole,
- nedovoljeno poslovanje z vrednostnimi papirji (hranilnica),
- pravno-formalno neurejeni status in akti (hranilnica),
- pomanjkljivosti v informacijski tehnologiji.

Na področju informacijske tehnologije je bilo v večini bank ugotovljeno dejansko stanje v zvezi s tehnično opremljenostjo (hardware), informacijskimi podpornimi sistemi (aplikacije), zaščito, strategijo na omenjenem področju itd. Do konca leta 1997 so predvidene kontrole informacijske tehnologije še v 9-tih bankah.

2.2.6. Izdajanje dovoljenj in soglasij

Člani Sveta Banke Slovenije na podlagi mnenja članov Komisije Sveta Banke Slovenije za obravnavanje vlog in pripravo mnenj za izdajo dovoljenj za poslovanje bank in hranilnic odločajo o izdaji naslednjih dovoljenj in soglasij:

- dovoljenj za poslovanje banke in hranilnice,
- dovoljenj za ustanovitev podružnice tuje banke na območju Republike Slovenije,
- dovoljenj za združitev in pripojitev banke oziroma hranilnice ter razdružitev banke,
- soglasij za ustanovitev poslovne enote ali predstavništva tuje banke,
- soglasij posameznemu domačemu ustanovitelju (delničarju) banke, da ima lahko več kot 15% upravljavskih delnic v banki oziroma za vsako nadaljne večanje tega deleža,
- soglasij tuji osebi, da lahko postane ustanovitelj (delničar) banke oziroma da poveča lastniški delež v banki,
- dovoljenj za opravljanje dodatnih bančnih poslov in
- dovoljenj za opravljanje poslov z vrednostnimi papirji.

Mnenje za soglasje k imenovanju direktorja banke oziroma članov uprave pa Svetu Banke Slovenije posreduje Komisija Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o izdaji soglasja k imenovanju direktorjev bank.

V letu 1996 in prvi polovici leta 1997 ni bilo izdano nobeno novo dovoljenje za poslovanje banke ali hranilnice, niti za ustanovitev podružnice ali predstavništva tuje banke v Sloveniji. Medtem ko je bilo v letu 1996 največ dovoljenj danih za dodatne posle bank in hranilnic (7 leta 1996 in 2 v prvi polovici leta 1997), je bilo v prvi polovici leta 1997 danih največ soglasij domačim delničarjem za več kot 15% delež v banki (4 v letu 1996 in 8 v prvi polovici leta 1997). V vsem opazovanem obdobju je bilo izdano le eno dovoljenje za pripojitev (v letu 1996), odvzeto pa je bilo tudi eno dovoljenje za opravljanje poslov z vrednostnimi papirji (v prvi polovici leta 1997). V letu 1996 je bilo danih pet soglasij tujem delničarjem za solastništvo v slovenskih bankah, v prvi polovici leta 1997 pa tri.

Soglasje k imenovanju direktorja oziroma predsednika uprave in članov uprave so v letu 1996 dobili trije kandidati, v prvi polovici leta 1997 pa štirje, en kandidat pa soglasja ni dobil.

2.2.6.1. Bančne in finančne skupine

Čeprav gredo trendi v svetu v smeri združevanja bank in s tem posledično k zniževanju števila bank, se je pri nas ta proces šele počasi začel. Po pripojitvah LB Posavske banke d.d. Krško k NLB) in Banke Noricum d.d. Ljubljana k Banki Celje d.d. Celje (v nadaljevanju Banka Celje) v letu 1996, so se v letu 1997 začele oblikovati bančne skupine. V skladu z zakonom o bankah in hranilnicah banke sestavljajo bančno skupino, kadar je ena banka neposredno ali posredno udeležena v ustanovitvenem kapitalu druge banke z najmanj 40% deležem oziroma če neposredno ali posredno upravlja z drugo banko. V prvi polovici letošnjega leta so nastale tri bančne skupine - Banke Celje s Hmezad banko, d.d. Žalec, NLB z LB-Pomursko banko d.d. Murska Sobota, LB-Koroško banko d.d., Slovenj Gradec, Ljubljansko banko-Splošno banko Velenje d.d., Velenje in LB-Banko Zasavje d.d., Trbovlje ter SKB banke d.d. Ljubljana z UBK univerzalno banko d.d. Ljubljana. Po 30.06.1997 je k skupini NLB "pristopila" še LB-Banka Domžale d.d., Domžale, ustanovljena pa je bila še četrta bančna skupina in sicer Banke Koper d.d. z M banko d.d..

Razlogi za nastanek bančnih skupin so predvsem želja po večji stroškovni učinkovitosti finančnega posredništva in večji konkurenčnosti, ponekod pa tudi posledica ukrepov Banke Slovenije.

Banke v okviru bančne skupine usklajujejo tekočo in razvojno politiko zlasti na področju mednarodnega poslovanja, trženja, razvoja novih proizvodov, informacijske tehnologije, kreditiranja, mreže bankomatov itd. Obvladovanje poslovnih tveganj poteka ne samo znotraj posamezne banke, ampak tudi na ravni bančne skupine. Banki z likvidnostnimi težavami, ki je poprej izrabila možnosti zagotavljanja likvidnosti na denarnem trgu in v okviru rednih ponudb Banke Slovenije, morajo potrebna sredstva zagotoviti ostale članice bančne skupine v skladu z vnaprej dogovorjenimi pogoji in limiti. Prav tako v primeru težav s solventnostjo posamezne članice, ostale članice bančne skupine sprejmejo ukrepe za odpravo solventnostnega tveganja v skladu z vnaprej dogovorjenimi pogoji in limiti. Pri vseh aktivnostih znotraj bančne skupine ima vodilno aktivno vlogo banka - mati. V bančni skupini se uporabljajo enotni računovodski standardi in enotne računovodske politike, za nadzor in kontrolo v bančni skupini pa je odgovorna krovna notranja kontrola in revizija v skladu s standardi delovanja službe notranjega nadzora in revizije, ki veljajo v matični banki.

V skladu s pogodbami o ustanovitvi bančnih skupin, je za revizijo matične banke in vseh članic skupine, predviden isti revizor.

Poleg bančnih skupin v slovenskem prostoru že dalj časa delujejo finančne skupine, zato je 17 slovenskih bank in ena hranilnica opravilo konsolidacijo računovodskih izkazov. Ker po obstoječem zakonu o bankah in hranilnicah (v nadaljevanju ZBH) Banka Slovenije ni pooblaščen za opravljanje nadzora nad poslovanjem drugih družb v finančni skupini, ki niso banke (tudi če bi bilo to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem banke - članice finančne skupine), so možnosti nadzora finančne skupine omejene le na banke in hranilnice.

2.2.7. Sodelovanje z nadzornimi institucijami

2.2.7.1. Sodelovanje z domačimi nadzornimi institucijami

V Sloveniji prevladuje univerzalno bančništvo, ki vključuje opravljanje vseh poslov poslovnega in investicijskega bančništva. Z namenom izvajanja predpisov s finančnega področja in zaradi uskladitve delovanja na posameznih sektorjih finančnega sistema sta Banka Slovenije in Agencija za trg vrednostnih papirjev julija 1996 podpisali Protokol o sodelovanju, s katerim je dogovorjeno sodelovanje pri:

- pripravi sistemskih ukrepov, ki urejajo delovanje obeh institucij oziroma vplivajo na tiste sektorje finančnega sistema, na katerih delujeta obe instituciji;
- licenciranju bank kot pooblaščenih udeležencev na trgu vrednostnih papirjev;
- nadzoru nad bankami, ki nastopajo kot pooblaščeni udeleženci ali izdajatelji vrednostnih papirjev na trgu, kjer naj bi Agencija za trg vrednostnih papirjev izvajala nadzor nad poslovanjem z vrednostnimi papirji, Banka Slovenije pa nadzirala poslovanje bank kot celote;
- izmenjavi informacij o osebah, ki v oblikah na različne načine povezanih oseb poslujejo tako na trgu vrednostnih papirjev, kot na področju poslovnega bančništva;
- izmenjavi različnih podatkov, ki jih instituciji zbirata pri svojem delu in ki bi služili za pripravo različnih analiz, ki jih instituciji potrebuje za učinkovito delo in
- na drugih področjih, kjer se ugotovi, da bi sodelovanje izboljšalo učinkovitost dela institucij.

Potreba po sodelovanju med nadzorno institucijo zavarovalnic in Banko Slovenije je vodila tudi k podpisu Dogovora o sodelovanju med Banko Slovenije in Ministrstvom za finance - Uradom RS za zavarovalni nadzor maja 1996, saj se nekatere banke pogodbeno že povezujejo z zavarovalnicami oziroma imajo kapitalske deleže v njih. Na podlagi omenjenega dogovora so podane možnosti za:

- izmenjavo različnih podatkov in informacij o subjektih, ki so predmet nadzora oddelka za nadzor bančnega poslovanja in Urada RS za zavarovalni nadzor;
- skupne inšpekcijske preglede in sodelovanje pri nadzoru ter
- sodelovanje na drugih področjih, kjer bi sodelovanje lahko izboljšalo učinkovitost dela obeh institucij.

Skupne inšpekcijske preglede, ki jih je Banka Slovenije že opravljala v sodelovanju z Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Uradom RS za zavarovalni nadzor lahko Banka Slovenije opravlja tudi skupaj z Ministrstvom za finance - Uradom RS za preprečevanje pranja denarja, s katerim uspešno sodelujemo pri nadzoru bank, hranilnic in hranilno kreditnih služb v zvezi z ukrepi za odkrivanje in preprečevanje pranja denarja, pripravi podzakonskih aktov, izobraževanju, kontaktih s strokovnjaki s področja preprečevanja pranja denarja itd.

2.2.7.2. Mednarodno sodelovanje

Slovenija je članica Skupine bančnih nadzornikov iz Centralne in Vzhodne Evrope, zato se redno udeležujemo srečanj in konferenc članic, posredujemo svoja mnenja v zvezi z gradivi, ki jih pripravljajo članice in Baselski komite za bančni nadzor (npr. Temeljna načela za učinkovit bančni nadzor) ter se udeležujemo seminarjev in delavnic, ki so organizirani pod okriljem te organizacije.

Sodelovanje s tujimi nadzornimi institucijami pri nadzoru bank doslej še ni bilo vzpostavljeno v formalni obliki, zato načrtujemo tudi formalno ureditev stikov s centralnimi bankami, ki nadzirajo podružnice slovenskih bank v tujini. Že doslej pa smo svoja znanja poglobljali preko stikov z nekaterimi evropskimi centralnimi bankami in ameriško centralno banko - Bank of England, Deutsche Bundesbank, De Nederlandsche Bank, Banque Nationale de Belgique, Banca d'Italia in Federal Reserve Banks ter Svetovno banko.

Ker je Slovenija pridružena članica Evropske unije smo kot bančni nadzorniki sprejeli goste iz Evropske komisije, sodelovali smo pri razgovorih z misijami Svetovne banke, IMF in delovnih obiskih tujih revizijskih družb ter pri vrsti informativnih obiskov predstavnikov rating organizacij in tujih bank.

Pri nadzoru nekaterih slovenskih bank smo v preteklih letih sodelovali z dvema revizorskima hišama KPMG in DTTI preko programa Phare.

2.2.8. Sodelovanje z revizorji

Revizijo slovenskih bank na dan 31.12.1996 za preteklo poslovno leto so opravile tri revizorske hiše in sicer: Coopers & Lybrand, d.d. v večini bank, KPMG Slovenija, d.o.o. v eni banki in Deloitte & Touche, d.o.o., ki je letos prvič opravila revizijo štirih slovenskih bank. Revizijo vseh slovenskih hranilnic je opravil ITEO Revizija, Podjetje za revizijo d.o.o. Ljubljana.

Mnenje o računovodskih izkazih je pri vseh bankah in hranilnicah pozitivno, kar pomeni, da po mnenju revizorjev računovodski izkazi resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje in poslovni izid. Dolžnost revizorjev je namreč, da izrazijo mnenje o bilanci stanja, izkazu uspeha in izkazu finančnih tokov, za katere je odgovorno poslovodstvo banke oziroma hranilnice.

Sestanek z revizorji je organiziran redno enkrat letno, na katerem bančni nadzorniki in revizorji izmenjajo mnenja o revidiranih bankah in hranilnicah ter izdelanih revizijskih poročilih. V primeru večjih pomanjkljivosti oziroma težav pri posamezni banki ali hranilnici, se po potrebi sestanki z revizorji skličejo večkrat letno. Stiki v zvezi s posameznimi odprtimi strokovnimi vprašanji so pogostejši.

Oddelek Nadzora bančnega poslovanja sodeluje pri razvoju revizijske stroke preko stikov s Slovenskim institutom za revizijo, aktivno pa sodeluje pri razreševanju odprtih računovodskih vprašanj in razvijanju računovodskih standardov preko Odbora za računovodstvo pri Združenju bank Slovenije.

3. REZULTATI POSLOVANJA BANK IN HRANILNIC V LETU 1996 IN PRVI POLOVICI LETA 1997²

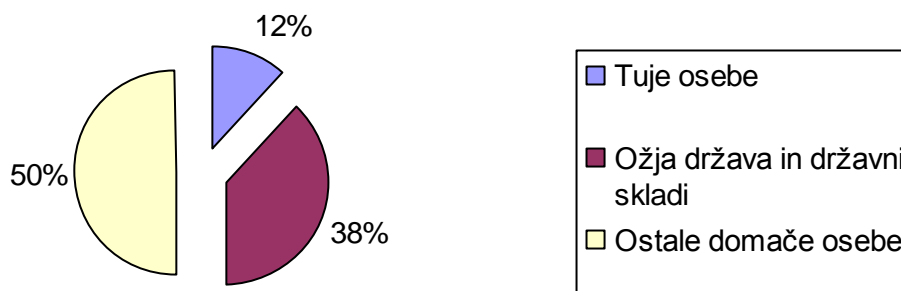
3.1. Struktura bančnega sektorja

Konec leta 1996 je bilo v slovenskem bančnem prostoru 29 bank (in 2 ustanovljeni po ustavnem zakonu), 7 hranilnic in 71 hranilno kreditnih služb. V letu 1996 je prišlo do pripojitve LB Posavske banke d.d. Krško k NLB in stečaja KBT, s 01.01.1997 pa se je število bank zaradi še ene pripojitve - Banke Noricum d.d. Ljubljana k Banki Celje d.d., zmanjšalo na 28. Število hranilnic se je glede na leto 1995 zmanjšalo za tri zaradi likvidacije Hranilnice HIPO d.d. Domžale in dveh pripojitev k KBT in sicer Hranilnice Hmezad Agrina d.o.o. Žalec in Hranilnice in posojilnice Val d.o.o., Izola. Število hranilno kreditnih služb se je v letu 1996 znižalo za eno v primerjavi s koncem leta 1995. Število hranilnic in hranilno kreditnih služb je v prvi polovici leta 1997 ostalo nespremenjeno.

Tudi v letu 1996 in prvi polovici leta 1997 je tržni delež hranilnic in hranilno kreditnih služb zelo majhen v primerjavi z bankami, saj znaša le 1,8% in ostaja na nivoju iz leta 1995.

Od 28 delujočih bank je 13 bank v popolni domači lasti in 11 v večinski domači lasti. Štiri banke so v popolni oziroma večinski lasti tujih oseb (5 konec leta 1995). Do bistvene spremembe lastništva je v letu 1996 prišlo pri Factor banki, ki je iz večinskega lastništva tujcev prešla v večinsko domačo last, v prvi polovici leta 1997 pa pri SKB banki, kjer se je delež tujcev povečal, vendar je še vedno manjšinski.

Slika 1: Lastniška struktura bančnega sistema

Z izjemo dveh bank (NLB in NKBM), katerih tržni delež je konec junija 1997 predstavljal skoraj 40%, in Poštne banke Slovenije d.d., ki je posredno v državni lasti, so vse banke pretežno v privatni lasti. Hranilnice so v celoti v popolni lasti domačih oseb s privatnim lastništvom.

15 bank ima neomejeno dovoljenje za poslovanje, med katerimi ima 7 bank dovoljenje za opravljanje vseh poslov komercialnega in investicijskega bančništva, 6 le za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva, 2 pa za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva in za opravljanje le nekaterih poslov investicijskega bančništva.

Tržni delež prvih sedmih največjih bank, merjen po bilančni vsoti, je znašal 72,3% in je nekoliko višji kot konec leta 1996 kot posledica povišanja bilančnih vsot največjih petih bank. Razlike v obsegih bilančne vsote so velike že med prvimi sedmimi bankami, saj je le-ta pri prvi konec junija 1997 znašala več kot 530 mia SIT, pri sedmi 80 mia SIT, pri najmanjši slovenski banki pa le 3 mia SIT.

² Podatki za prvo polovico leta 1997 oziroma 30.06.1997 niso revidirani.

Čeprav je koncentracija bank manjša kot pred petimi leti, pa je tržni delež najmanjših desetih bank skupaj še vedno nizek, saj znaša manj kot 7%.

Tabela 1: *Bilančne vsote in tržni deleži sedmih največjih bank*

v mio SIT, v %

Banka	Bilančna vsota			Tržni delež		
	31.12.1995	31.12.1996	30.06.1997	31.12.1995	31.12.1996	30.06.1997
NLB ³	445.096	490.319	532.386	29,7	28,3	28,5
SKB banka	179.740	206.584	224.655	12,0	11,9	12,1
NKBM	168.587	197.201	213.998	11,2	11,4	11,5
Banka Koper	82.650	99.695	110.548	5,5	5,8	5,9
Banka Celje	69.401	89.504	97.105	4,6	5,2	5,2
Abanka	68.567	88.348	90.169	4,6	5,1	4,8
Gorenjska banka	67.008	73.164	79.998	4,5	4,2	4,3
Skupaj prvih 7 bank	1.081.049	1.244.815	1.348.859	72,1	71,9	72,3
Vse banke skupaj	1.499.922	1.732.152	1.868.922	100,0	100,0	100,0

Tudi pri hranilnicah, katerih tržni delež je v primerjavi s celotnim bančnim sektorjem zelo majhen - 0,3% (enak kot leta 1995), so velike razlike v obsegu poslovanja. Medtem ko je bilančna vsota največje hranilnice konec junija 1997 znašala skoraj 2,3 mia SIT, najmanjše hranilnice ni dosegla niti 200 mio SIT. Največje tri hranilnice imajo 72,9% delež v skupni bilančni vsoti hranilnic, najmanjše tri skupaj pa 15%.

Hiter razvoj bančnega sektorja se odraža tudi v primerjavi z bruto domačim proizvodom. Konec leta 1996 je skupna bilančna vsota predstavljala 0,68 bruto domačega proizvoda.

Tabela 2: *Bilančna vsota in bruto domači proizvod*

v mio SIT, v %

	Bilančna vsota	BDP (po tekočih cenah)	Bilančna vsota/BDP
1994	1.184.458	1.852.997	63,9
1995	1.499.922	2.221.459	67,5
1996	1.732.153	2.512.000	68,9

3.2. Sanacija bank

Zaradi precejšnega obsega slabih terjatev, prenizke kapitalske ustreznosti in slabe likvidnosti je bil konec januarja 1993 uveden sanacijski postopek v Ljubljanski banki d.d., Ljubljana, in konec marca 1993 v Kreditni banki Maribor d.d. V skladu z dopolnitvami ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije je bil konec julija 1994 del poslovanja omenjenih bank prenesen na Novo Ljubljansko banko d.d., Ljubljana (v nadaljevanju NLB) in Novo Kreditno banko Maribor d.d. (v nadaljevanju NKBM).

Februarja 1994 je bil uveden sanacijski postopek v LB Komercialni banki Nova Gorica d.d., decembra 1994 pa je sodišče vpisalo pripojitev LB Komercialne banke Nova Gorica d.d. k NKBM z veljavnostjo pripojitve s 01.01.1995.

³ Podatki so skupaj s podružnico NLB v Milanu.

Banka Slovenije je določila vrsto pogojev za dokončanje postopka sanacije v NLB in NKBM in sicer sta banki morali izpolniti naslednje pogoje:

1. biti likvidni,
2. izpolnjevati ukrepe denarne politike,
3. razpolagati najmanj z jamstvenim kapitalom, ki je potreben za ohranitev njunega dosedanjega obsega dovoljenih bančnih dejavnosti,
4. obseg poslovanja uskladiti tako, da obseg jamstvenega kapitala dosega najmanj 8% zneska celotne aktive in aktivnih zunajbilančnih postavk, razporejenih in ponderiranih po stopnjah rizičnosti,
5. oblikovati vse potrebne dolgoročne rezervacije za zavarovanje pred potencialnimi izgubami,
6. spoštovati predpisane zahteve glede največje izpostavljenosti do enega komitenta,
7. spoštovati dovoljen okvir naložb v zemljišča, zgradbe, poslovno opremo ter kapitalske deleže v bankah in nebančnih organizacijah.

Z odločbo o zaključku sanacijskega postopka z dne 6. junija 1997 je bilo ugotovljeno, da banki izpolnjujeta zgoraj navedene pogoje za izhod iz sanacije, razen pogoja o izpolnjevanju zakonsko določenega razmerja jamstvenega kapitala banke z naložbami banke v zemljišča, zgradbe, poslovno opremo, kapitalske deleže v bankah in nebančnih organizacijah (28. člen zakona o bankah in hranilnicah), ki ga do izdaje omenjene odločbe NLB ni izpolnila, vendar je v 30 dneh po izdaji odločbe morala Banki Slovenije predložiti natančen načrt postopnega izpolnjevanja zgoraj omenjenega razmerja do 31.12.1998. Obe banki sta bili v skladu z odločbo dolžni sprejeti statut in vzpostaviti organe upravljanja.

Ker sta obe banki izpolnili vse pogoje Banke Slovenije iz odločbe o zaključku sanacijskega postopka, se je 16.07.1997 zaključil postopek sanacije obeh bank. Z dokončanjem sanacije je bila potrjena uspešnost modela sanacijskega postopka, ki je trajal dobre štiri leta.

Dokončanje sanacije pomeni konec posebnega statusa bank in njunega prednostnega obravnavanja, kar pomeni, da za obe banki veljajo enaka določila za varno in skrbno poslovanje kot za vse privatne banke.

3.3. Primer Komercialne banke Triglav d.d. Ljubljana

Stabilnost slovenskega bančnega sistema je v letu 1996 omajal likvidnostni zlom Komercialne banke Triglav d.d. (v nadaljevanju KBT), ki je prvi primer stečaja banke po slovenski osamosvojitvi.

Banka Slovenije se je ob izvajanju nadzorne pristojnosti KBT tako kot pri drugih bankah, opirala na resničnost in poštenost podatkov, ki jih je posredovalo vodstvo banke, na njegovo ravnanje po načelih dobrega gospodarja v smislu določil zakona in na izvajanje nadzorne funkcije ostalih organov upravljanja banke, kot delniške družbe z znanimi "privatnimi" lastniki.

Iz podatkov iz nerevidiranih izkazov za leto 1995 ni bilo razvidno, da bi banka imela težave, banka je redno izpolnjevala obveznosti do Banke Slovenije in do svojih komitentov ter po zaključnem računu izkazovala dobiček v višini 211,6 mio SIT.

Banka Slovenije je pred uvedbo likvidacijskega postopka julija 1996 v okviru redne dejavnosti nadzora bančnega poslovanja nekajkrat delno pregledala poslovanje banke, vendar takih nepravilnosti, ki bi zahtevale ostrejšje sankcije ni ugotovila oziroma so bile ugotovljene nepravilnosti v določenih rokih tudi odpravljene. Prav tako so bile s strani komercialne revizijske hiše opravljene letne revizije računovodskih izkazov, ki do revizije poslovanja za leto 1995 niso ugotovile pomembnejših odstopanj.

Spomladi 1996 se je KBT začela zadolževati na medbančnem trgu v večjem obsegu kot dotedaj, pri tem pa si izposojala sredstva po višji obrestni meri od povprečne obrestne mere na tem trgu. Poleg

povečevanja zadolževanja na medbančnem trgu, je banka ponujala deponentom višje pasivne obrestne mere, zbrana sredstva pa plasirala v tvegana podjetja, ki svojih zapadlih obveznosti niso redno poravnali, kar je bilo za banko usodno.

Ko je Banka Slovenije zaznala likvidnostne težave v KBT in po prejemu revidiranega izkaza uspeha, ki je (v nasprotju s prej prikazanim dobičkom) izkazoval izgubo, je uvedla kontrolo poslovanja banke, ki pa je kazala na poslabšanje stanja, zato so bili junija 1996 uvedeni predsanacijski ukrepi. Ker predsanacijski ukrepi niso bili uspešni, je Banka Slovenije v skladu s svojimi pristojnostmi ustavila njeno poslovanje za petnajst dni. V omenjenem roku banka ni uspela sanirati svojega položaja, saj niso uspeli izterjati zapadlih neplačanih terjatev do svojih komitentov ali se povezati z drugimi bankami, uspela pa ni niti sanacija s strani lastnikov. Banka Slovenije KBT ni mogla likvidnostno pomagati, saj le-ta ni razpolagala niti z blagajniškimi zapisi Banke Slovenije ali Republike Slovenije, niti z obveznicami Republike Slovenije, ki bi jih lahko zastavili centralni banki za premostitev likvidnostnih težav. Iz omenjenih razlogov je bil v začetku julija uveden likvidacijski postopek, ki je po pregledu Banke Slovenije, konec decembra 1996 prešel v stečajni postopek.

3.4. Bilančna vsota

Bilančna vsota vseh slovenskih bank (skupaj s podružnico NLB v Milanu) je po revidiranih podatkih 31.12.1996 znašala 1.732,2 mia SIT, kar predstavlja 15,5% nominalni porast⁴ glede na konec decembra 1995, kar je manj kot je znašal porast bilančne vsote leto poprej (26,6%). Podobno rast kot v letu 1996 lahko pričakujemo tudi letos, saj je bila nominalna rast v prvi polovici leta 1997 glede na december 1996 7,9%⁵, skupna bilančna vsota vseh 28 delujočih bank pa 1.868,9 mia SIT. Medtem ko smo lani beležili najvišje stopnje rasti pri treh bankah, ki so v večinski tuji lasti, letos to ni več pravilo.

Celotna bilančna vsota bank je v letu 1996 dokaj enakomerno naraščala v prvi polovici leta, nazadovala v poletnih mesecih (kot posledica povečanega odliva vlog), jeseni pa ponovno začela naraščati. Medtem ko so leto 1996 zaključile tri banke z nižjo bilančno vsoto, kot so jo imele na začetku leta 1996, sta konec junija 1997 padec bilančne vsote ponovno dosegli dve banki.

Hranilnice so do konca leta 1996 povečale bilančno vsoto skoraj za toliko kot banke - za 15,0% nominalno⁶ glede na predhodno leto na 5,1 mia SIT, kar je bistveno manj kot je znašala rast v letu 1995 (60,7%), predvsem zaradi zmanjšanja nominalnega obsega poslovanja dveh hranilnic. Tudi pri ostalih hranilnicah, kjer je sicer prišlo do porasta bilančne vsote, je bil ta porast (z izjemo ene hranilnice) nižji kot leta 1995.

V prvi polovici leta 1997 so bilančne vsote porasle vsem hranilnicam in 30.06.1997 dosegle skupaj 6,2 mia SIT, kar predstavlja 22,9% rast in že presega celotno rast v letu 1996. K porastu obsega poslovanja so s pozitivnimi stopnjami rasti, brez izjem, prispevale vse hranilnice.

⁴ Ob upoštevanju rasti cen v letu 1996 za 8,8%, bi to pomenilo 6,2% realno stopnjo rasti oziroma ob upoštevanju rasti tečaja DEM za 3,5%, 11,6% realno stopnjo rasti bilančne vsote.

⁵ Ob upoštevanju rasti cen v prvi polovici 1997 za 5,6%, bi to pomenilo 2,2% realno stopnjo rasti oziroma realni padec, če upoštevamo, da je bil tečaj DEM konec junija 1997 nižji kot zadnjega decembra 1996.

⁶ Realna stopnja rasti znaša 5,7%, če upoštevamo rast cen na drobno oziroma 11,1%, če upoštevamo rast tečaja DEM.

3.5. Struktura bilance stanja

Primerjava povprečne strukture pasive *bank* v prvi polovici leta 1997 glede na konec leta 1996 kaže na nadaljevanje trendov iz preteklih let - znižuje se delež obveznosti do bančnega sektorja in povečuje delež obveznosti do nebančnega sektorja. Nadaljuje se tudi trend zniževanja naložb bančnemu sektorju, medtem ko so se za razliko od preteklih obdobj, naložbe v nebančni sektor v prvi polovici leta 1997 nekoliko znižale na račun povečanja naložb v vrednostne papirje.

Tako kot pri bankah, je tudi pri *hranilnicah* v povprečni strukturi pasive v prvi polovici leta 1997 opazno zniževanje deleža vlog bančnega sektorja in v povprečni strukturi aktive znižanje deleža naložb v nebančni sektor. Slednje pomeni tudi spremembo trenda v letu 1996 glede na leto 1995, ko je delež naložb nebančnemu sektorju narasel. Tudi pri naložbah bančnemu sektorju in vlogah nebančnega sektorja je pri hranilnicah prišlo do zasuka glede na leto 1996.

3.5.1. Obveznosti do virov sredstev

V povprečju prve polovice leta 1997 so glavni vir sredstev *bank* predstavljale vloge nebančnega sektorja. Njihov delež v strukturi pasive se je iz 63,2% konec leta 1996 povečal na 67,5% konec junija 1997. Glavnino vlog predstavljajo vloge prebivalstva s 36,0% povprečne skupne pasive (povečanje deleža za 1,9 odstotne točke glede na konec leta 1996), sledijo vloge gospodarstva s 16,5% (povečanje deleža za 0,2 odstotne točke) in vloge javnega sektorja z 8,7% (povečanje deleža za 0,7 odstotne točke).

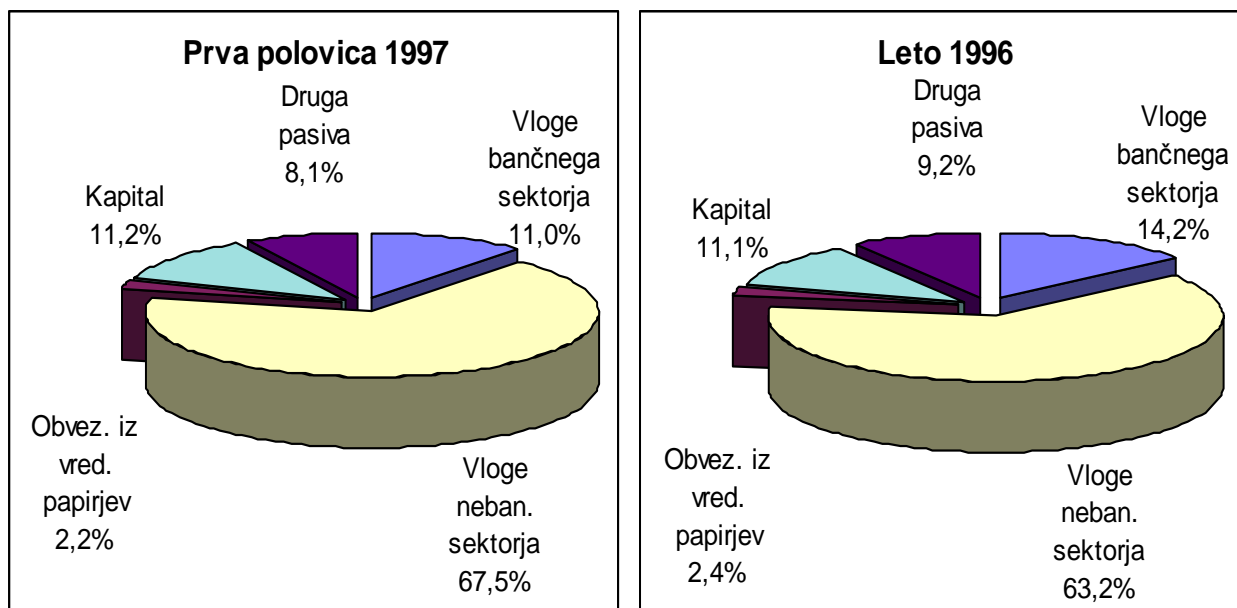
Vloge nebančnega sektorja, ki so 30.06.1997 znašale 1.256,7 mia SIT, so se januarja 1997 znižale pod nivo konec decembra 1996, ko so vloge nebančnega sektorja znašale 1.167,2 mia SIT, nato pa začele naraščati in marca 1997 že presegle višino le-teh iz konca decembra 1996. Ker so vloge prebivalstva v prvi polovici 1997 enakomerno naraščale, je padec vlog nebančnega sektorja v januarju 1997 posledica padca vlog gospodarstva, ki so se sicer februarja povečale in marca presegle decembrski nivo, vendar so se aprila in maja ponovno znižale glede na december 1996, dokler do konca junija 1997 niso dosegle najvišji obseg v letu 1997. Celotna rast vlog nebančnega sektorja v opazovanem obdobju za 7,7% je torej predvsem posledica rasti vlog prebivalstva (za 9,0%) in manj rasti vlog gospodarstva (za 1,3%), kar je sprememba glede na leto 1996 v primerjavi z letom 1995, ko so vloge gospodarstva porasle za 25,2%, vloge prebivalstva pa za 22,9%.

Delež vlog bančnega sektorja v povprečni strukturi pasive se je v prvi polovici 1997 še naprej zniževal iz 14,2% konec leta 1996 na 11,0%, medtem ko je konec leta 1995 znašal še 15,9%. Tudi absolutno gledano so se vloge bančnega sektorja v obdobju od konca decembra 1996 do konca junija 1997 znižale iz 216,1 na 201,8 mia SIT, kar predstavlja padec za 6,6% (v letu 1996 padec za 11,2% glede na leto 1995). Vloge bančnega sektorja so postopno padale do konca aprila 1997, nato pa porasle v maju in juniju, vendar niso dosegle nivoja iz konca leta 1996.

Delež trajnih virov sredstev v strukturi pasive bančnega sistema je v povprečju prve polovice 1997 znašal 11,2%, kar predstavlja malenkostno zvišanje glede na povprečje leta 1996, v primerjavi s povprečjem leta 1995 pa padec za 0,4 odstotne točke).

Sorazmerno velik delež v strukturi pasive predstavlja tudi postavka "Druga pasiva" sestavljena iz vnaprej vračunanih stroškov in neobračunanih prihodkov, dolgoročnih ter splošnih rezervacij in drugih obveznosti. Njen delež se je v povprečju prve polovice leta 1997 znižal iz 9,2% na 8,1%, kar je predvsem posledica znižanja deleža postavke "Druge obveznosti" (predvsem znižanja presežka obveznosti iz notranjih razmerij) in vnaprej vračunanih stroškov in neobračunanih prihodkov iz 4,7% na 4,5%.

Slika 2: Povprečna struktura virov sredstev bank

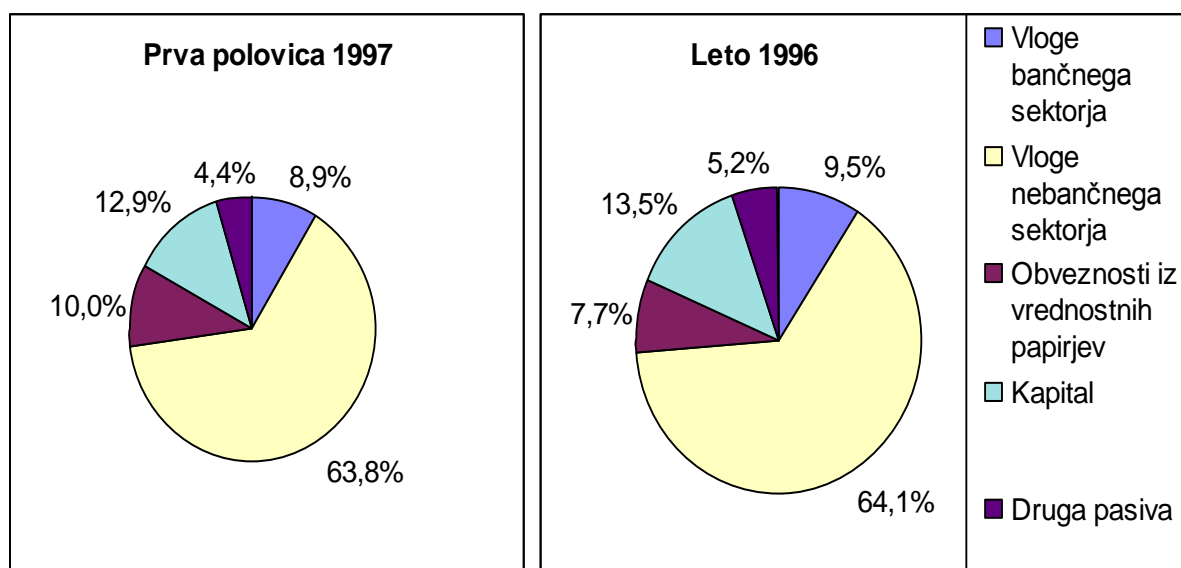
Glavni vir sredstev in rasti poslovanja *hranilnic* so vloge nebančnega sektorja. Delež teh vlog je nekoliko nižji kot pri bankah, saj je v prvi polovici leta 1997 prišlo do znižanja deleža v povprečni strukturi pasive iz 64,1% decembra 1996 na 63,8%, na račun povečanja obveznosti iz izdanih vrednostnih papirjev, ki so se v opazovanem obdobju povečale iz 7,7% na 10,0%. V povprečni strukturi pasive med vsemi vlogami nebančnega sektorja predstavljajo največji delež vloge javnega sektorja s 25,8% celotne povprečne pasive, ki jim sledijo vloge prebivalstva z 20,1% in katerih delež je od decembra 1996 do junija 1997 porasel, najnižji delež pa predstavljajo vloge gospodarstva s 16,3% (katerih delež se je v opazovanem obdobju zniževal).

Kljub znižanju deleža vlog nebančnega sektorja, pa so tovrstne vloge v prvi polovici leta 1997 porasle za 24,3% iz 3,2 mia SIT na 3,9 mia SIT, od tega vloge prebivalstva za 28,5%, gospodarstva pa 8,0%.

Na račun pridobivanja virov z izdajo vrednostnih papirjev so se znižali tudi deleži ostalih virov sredstev. Tako sta se delež vlog bančnega sektorja in kapital v povprečni strukturi pasive v opazovanem obdobju znižala za 0,6 odstotne točke, druga pasiva pa za 0,8 odstotne točke.

Kljub znižanju deleža vlog bančnega sektorja, pa so te vloge tako kot vloge nebančnega sektorja v prvi polovici leta 1997 porasle za 44,5% (iz 434,6 mio SIT na 628,2 mio SIT in ponovno dosegle nivo vlog bančnega sektorja iz konca leta 1995).

Slika 3: Povprečna struktura virov sredstev hranilnic

3.5.2. Sredstva

Banke so v povprečju leta 1996 in prvi polovici leta 1997 glavnino svojih sredstev plasirale v posojila nebančnemu sektorju. Absolutno gledano so posojila dokaj enakomerno naraščala in iz 720,8 mia SIT konec leta 1996 narasla na 766,5 mia SIT (porast za 6,3%). Delež posojil nebančnemu sektorju se je v prvi polovici leta 1997 nekoliko znižal v povprečni strukturi aktive (iz 41,9% na 41,2%) na račun povečanja naložb v vrednostne papirje.

Delež posojil danih prebivalstvu se je nekoliko zvišal (za 0,2 odstotne točke na 11,6% do konca junija 1997), delež posojil danih gospodarstvu pa znižal za 0,7 odstotne točke (na 26,8%).

Čprav je rast posojil prebivalstvu še vedno višja od rasti posojil gospodarstvu v prvi polovici leta 1997, rast posojil prebivalstvu ni bila visoka - znašala je 8,0%, medtem ko je bila rast posojil danih gospodarstvu 1,7%. Povečanje kreditiranja prebivalstva še vedno kaže na relativno potrošniško orientiranost. Če se bodo trendi nadaljevali tudi v drugi polovici leta 1997, se bo rast posojil prebivalstva, ki je bila še zlasti visoka konec leta 1995, (ko je znašala 77,2%) in nižja konec leta 1996 (22,9%), umirila.

Pomemben del aktive bank predstavljajo tudi naložbe v investicijske vrednostne papirje, med katerimi so po obsegu najpomembnejši blagajniški zapisi centralne banke, sanacijske obveznice, obveznice iz izplačanih in neizplačanih deviznih hranilnih vlog, obveznice za sanacijo slovenskih železarn in druge obveznice Republike Slovenije. Delež naložb v investicijske vrednostne papirje se je iz konca leta 1996, ko je znašal 24,5% zvišal na 28,3%, absolutno gledano pa iz 449,2 mia SIT na 531,0 mia SIT, kar je posledica povečanega vpisovanja blagajniških zapisov centralne banke. Razlogi za povečan vpis so povečanje predpisanega odstotka naložb bank v devizne blagajniške zapise Banke Slovenije za zagotavljanje deviznega minimuma bank iz 40% na 50% do 30.05.1997, (ki se je do 31.08.1997 povečal na 60%), oblikovanje dodatnih likvidnostnih rezerv bank, izpolnjevanje predpisanih razmerij rokovne usklajenosti naložb in sredstev in odpravljanje devizne neusklajenosti (zapiranje kratke pozicije večine bank).

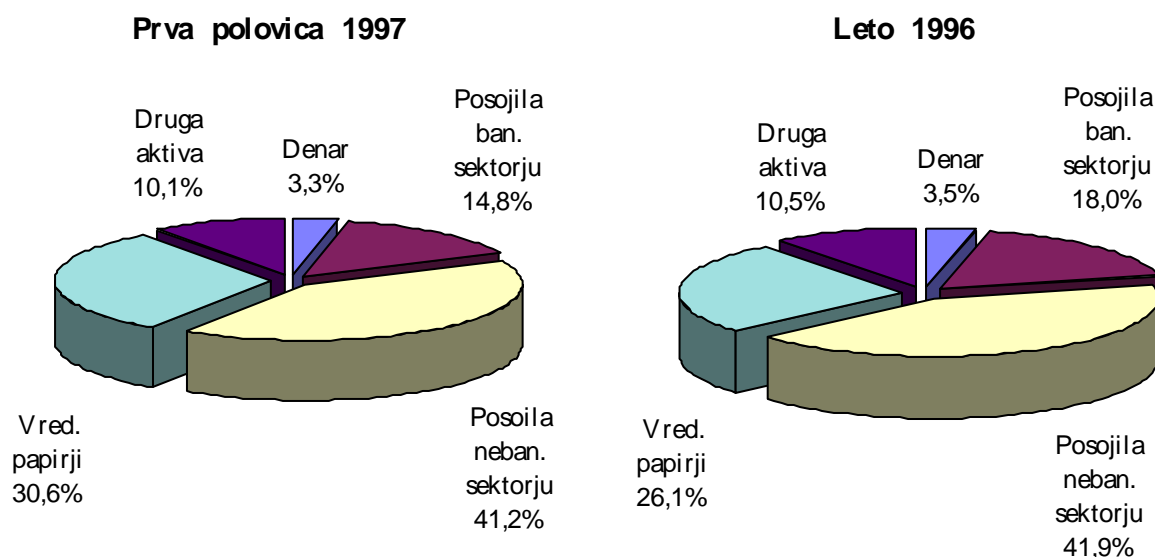
Tudi delež tržnih vrednostnih papirjev v povprečni strukturi aktive se je v prvi polovici leta 1997 povečal iz 1,6% na 2,3%, vendar je še vedno nizek, absolutno gledano pa so naložbe v omenjene papirje narasle iz 29,4 mia SIT na 45,2 mia SIT. Do povečanja je prišlo zaradi podvojitve obsega blagajniških zapisov centralne banke in precejšnjega povečanja naložb v obveznice Republike Slovenije in bank.

Z rastjo investicijskih vrednostnih papirjev za 18,2% in tržnih vrednostnih papirjev za 53,7% od konca leta 1996 do konca junija 1997, se je povečala varnost v smislu izboljšanja sekundarnega likvidnostnega položaja bank.

Posojila bančnemu sektorju v povprečni strukturi aktive se v prvi polovici leta 1997 tako po deležu kot po obsegu še naprej znižujejo, saj v omenjenem obdobju beležimo padec teh posojil v višini 18,7% (na 255,8 mia SIT po stanju 30.06.1997).

V primerjavi s koncem leta 1996 se je v prvi polovici leta 1997 še nekoliko znižal delež postavke "Druga aktiva" - iz 10,5% na 10,1%, predvsem zaradi manjšega znižanja deleža naložb v kapital odvisnih strank, vpisanega, a ne vplačanega kapitala in drugih sredstev. Nespremenjeni ostajajo deleži naložb v kapital neodvisnih strank, opredmetenih osnovnih sredstev ter nevračunanih stroškov in nezaračunanih prihodkov, delež neopredmetnih dolgoročnih sredstev pa se je malenkostno povečal.

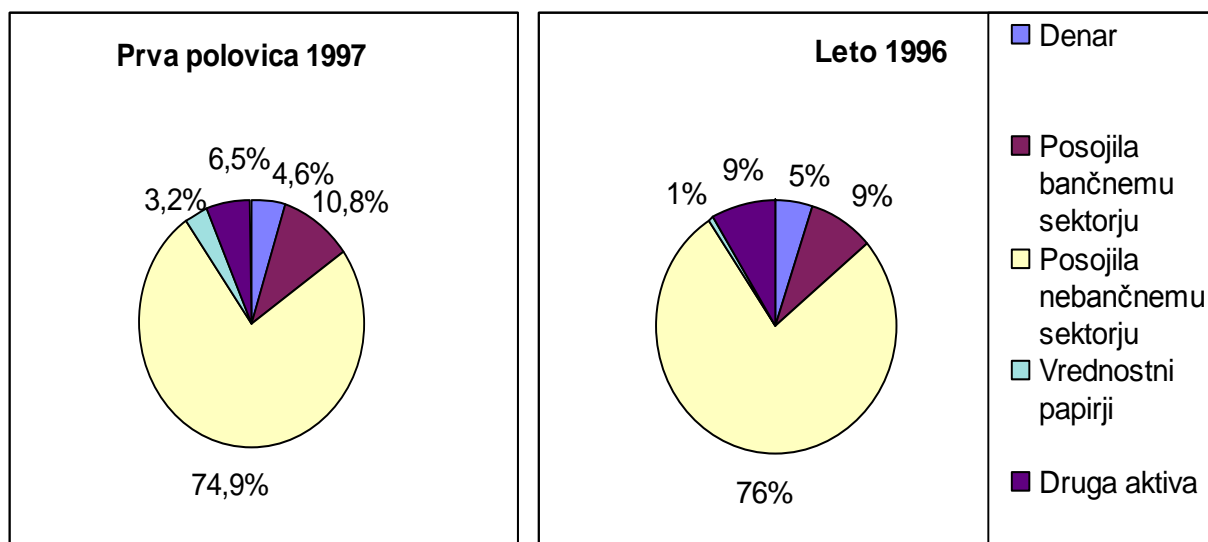
Slika 4: Povprečna struktura naložb bank

Posojila dana nebančnemu sektorju tudi pri *hranilnicah* predstavljajo največji delež v povprečni strukturi aktive, vendar je delež tovrstnih posojil za povprečje hranilnic bistveno višji kot pri bankah, saj je konec junija 1997 znašal 74,9% (2 odstotni točki manj kot konec leta 1996). Znotraj posojil danih nebančnemu sektorju se je delež posojil danih gospodarstvu v opazovanem obdobju znižal iz 26,1% na 21,0%, delež posojil danih prebivalstvu pa zvišal iz 49,7% na 53,0%.

Enako kot v letu 1996 tudi v prvi polovici leta 1997 nobena od hranilnic nima naložb v investicijske vrednostne papirje, delež tržnih vrednostnih papirjev pa se je povzpел iz 0,9% na 3,2%, kar presega delež tovrstnih vrednostnih papirjev pri bankah. Skoraj vsi vrednostni papirji v portfelju hranilnic so blagajniški zapisi centralne banke.

Slika 5: Povprečna struktura naložb hranilnic

3.6. Jamstveni kapital in kapitalska ustreznost

V slovenskem bančnem sistemu je vse do konca leta 1995 opazna rast kapitalske ustreznosti,⁷ ki je predvsem posledica kapitalskih zahtev Banke Slovenije po višjem jamstvenem kapitalu bank. Po zvišanju kapitalske ustreznosti bančnega sistema konec leta 1995 glede na konec leta 1994 (iz 20,5% na 21,5%), do katere je prišlo zaradi "dokapitalizacije" večine bank, je kapitalska ustreznost bančnega sistema konec leta 1996 padla na 19,7%, vendar se je konec junija 1997 spet dvignila na 20,1%.

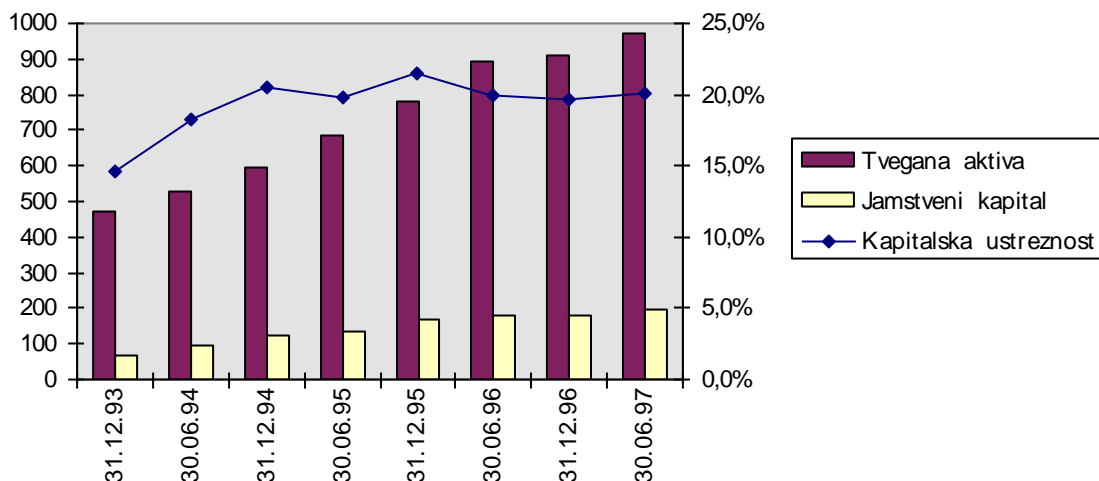
Znižanje kapitalske ustreznosti od konca leta 1995 do konca leta 1996 je posledica hitrejše rasti tehtane tvegane aktive (porast za 16,2%) od rasti jamstvenega kapitala (porast za 6,8%), ponovno zvišanje kapitalske ustreznosti do konca junija 1997 pa posledica višje rasti jamstvenega kapitala (8,8%) od tehtane tvegane aktive (7,0%).

Kapitalska ustreznost slovenskega bančnega sistema je v povprečju visoka in bankam omogoča obvladovanje novih tveganj z lastnim kapitalom oziroma zvišuje mejo varnosti pred obstoječo in potencialno nedonosno aktivo ter dopušča nadaljnjo rast tvegane aktive glede na obseg jamstvenega kapitala.

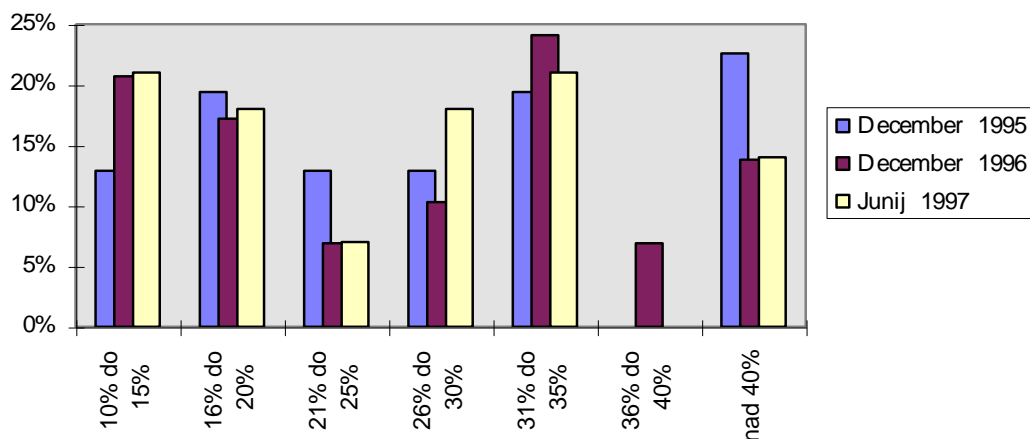
Po stanju dne 30.06.1997 nobena banka ni imela kapitalske ustreznosti nižje od 9,6%, kar je mejna vrednost za oblikovanje splošnih rezervacij, med bankami pa se je kapitalska ustreznost precej razlikovala oziroma gibala v razponu od 12,0% do 76,4%.

⁷ Kapitalska ustreznost je izračunana kot koeficient med obsegom jamstvenega kapitala in obsegom celotne tehtane aktive. Obseg jamstvenega kapitala mora po ZBH dosegati najmanj 8% zneska celotne aktive in aktivnih izvenbilančnih postavk, razporejenih in ponderiranih po stopnjah rizičnosti.

Slika 6: Gibanje tehtane aktive in jamstvenega kapitala (v mia SIT) in kapitalna ustreznost

Slika 7: Distribucija bank po velikosti kapitalne ustreznosti

Hranilnice so imele v povprečju po stanju 31.12.1996 in 30.06.1997 nižjo kapitalno ustreznost kot banke in sicer - 18,8% oziroma 17,6%, vendar še vedno visoko; med njimi pa so v višini kapitalne ustreznosti še večje razlike kot pri bankah.

3.7. Profitabilnost

Profitabilnost slovenskih bank se zadnjih nekaj let povečuje, kar še zlasti velja za banki, ki sta bili do nedavnega v sanaciji - NLB in NKBM. V prvi polovici leta 1997 so banke ustvarile 13,2 mia SIT dobička pred obdavčitvijo (od tega je pozitiven saldo revalorizacijskega izida znašal 5,4 mia SIT, kar predstavlja 42,2% vsega dobička pred obdavčitvijo). Glede na prvo polovico leta 1996 je dobiček padel za 11,4%, ko je znašal 14,9 mia SIT (od tega je pozitiven saldo revalorizacijskega izida predstavljal 85,0% - to je 12,7 mia SIT). Konec leta 1996 je dobiček pred obdavčitvijo znašal 18,3 mia SIT, kar je 33,3% več kot v letu 1995. Medtem, ko sta konec leta 1996 imeli izgubo dve banki, jo ima konec junija 1997 le ena banka.

Slovenske banke so od začetka januarja do konca junija 1997 ustvarile za 38,3 mia SIT neto obresti, kar je 10,2% manj kot v enakem obdobju leta 1996. Razlog za padec neto obresti je v znižanju neto

revalorizacijskih obresti za 35,5% (iz 18,2 mia SIT konec junija 1996 na 11,7 mia SIT konec junija 1997) zaradi večjega padca obrestnih revalorizacijskih prihodkov.

Zaslужek iz provizij se je v prvi polovici leta 1997 povečal glede na prvo polovico leta 1996 za 9,2% (iz 11,7 mia SIT na 12,8 mia SIT), neto finančni posli⁸ pa za 55,5%. Čeprav so neto provizije v opazovanem obdobju narasle, neto obresti pa padle, so neto obresti bančnega sistema še vedno dvakrat večje od neto provizij.

Neto odhodki za odpise in oblikovanje rezervacij⁹ so se v prvi polovici leta 1997 glede na prvo polovico leta 1996 znižali za 30,1%, neto prihodki iz odpisov in ukinjenih rezervacij pa povečali za več kot 400%.

Neto odpisi neizterljivih terjatev so se zmanjšali iz 3,1 mia SIT na 2,4 mia SIT (za 22,5%), kar je posledica manjših odpisov terjatev in večjih prihodkov iz odpisanih terjatev.

V strukturi prihodkov bank v prvi polovici leta 1997 glede na konec leta 1996 opazimo padec deleža prihodkov od obresti v vseh prihodkih (iz 80,4% na 79,1%) na račun povišanja deleža prejetih provizij (iz 8,7% na 9,7%) in dobička od finančnih poslov (iz 7,3% na 8,5%). Znižal se je delež ostalih prihodkov, med katerimi so prihodki od vrednostnih papirjev, drugi prihodki od poslovanja, neto prihodki iz odpisov in ukinjenih rezervacij in izredni prihodki.

V strukturi odhodkov bank v prvi polovici leta 1997 je delež odhodkov za obresti nekoliko porasel (iz 59,3% v letu 1996 na 60,1% v prvi polovici leta 1997), za 2 odstotni točki se je povečal tudi delež splošnih upravnih stroškov (na 18,0%) na račun znižanja izgube iz finančnih poslov in neto odhodkov za odpise in rezervacije. Delež ostalih odhodkov v katere so vključene dane provizije, amortizacija, drugi odhodki poslovanja, saldo revalorizacije kapitala, osnovnih sredstev in kapitalskih naložb ter izredni odhodki so se povečali iz 7,8% na 10,6% (vsi deleži v tej postavki so se povečali, najbolj pa delež salda revalorizacije kapitala, osnovnih sredstev in kapitalskih naložb).

⁸ Neto finančni posli so vsota čistega dobička/izgube iz finančnih poslov in prihodkov iz vrednostnih papirjev. Dobiček iz finančnih poslov je seštevek prihodkov od tržnih vrednostnih papirjev, prihodkov od odkupljenih lastnih delnic, prihodkov od vrednotenja investicijskih vrednostnih papirjev ter prihodkov pri nakupu in prodaji tujih valut in plemenitih kovin.

⁹ Davčno se ne priznajo kot odhodek splošne rezervacije (za neznana tveganja) v višini 1% od terjatev, razvrščenih v skupino A, bankam, ki imajo kapitalsko ustreznost nad 9,6%. Posebne rezervacije (za znana tveganja iz zunajbilančnih obveznosti bank) se davčno ne priznajo kot odhodek, če banka presega 18% kapitalsko ustreznost, če pa znaša kapitalska ustreznost od 14% do 18%, se prizna kot davčni odhodek 50% odhodkov za oblikovanje rezervacij za znana tveganja. Če znaša kapitalska ustreznost banke pod 14%, se priznajo odhodki za oblikovanje rezervacij za znana tveganja v celoti kot davčni odhodki.

Slika 8: Struktura prihodkov in odhodkov bank za leto 1996 in prvo polovico leta 1997

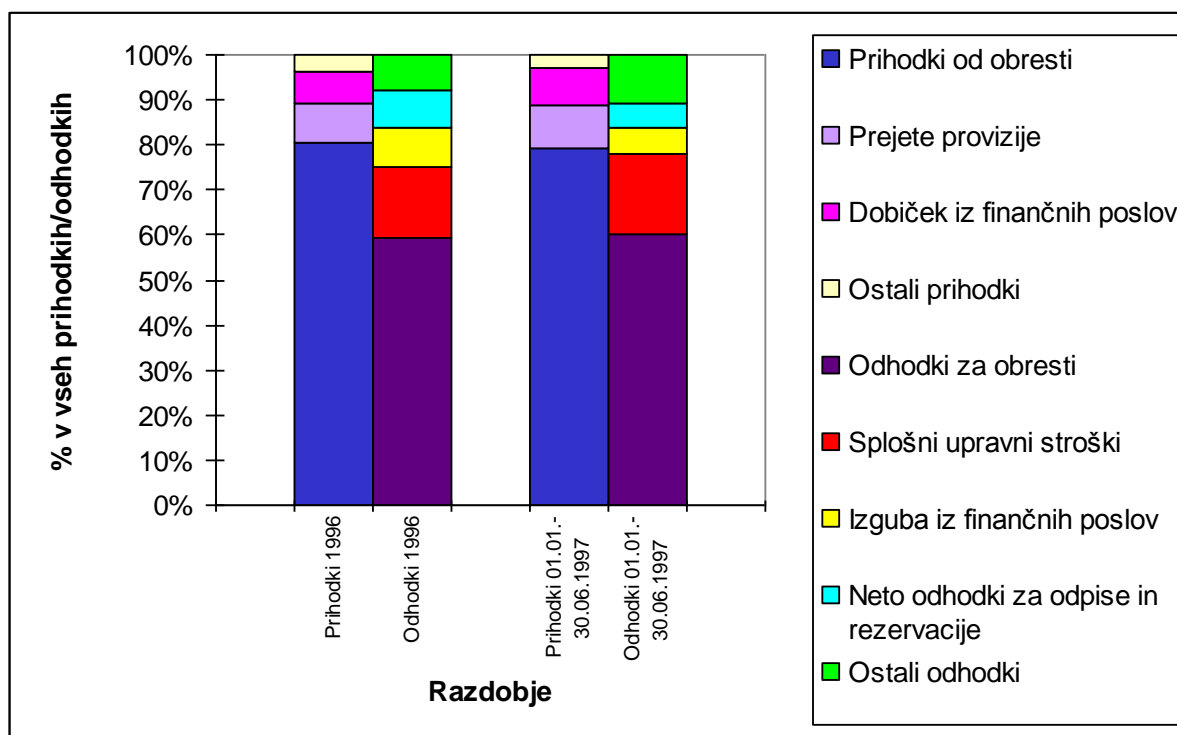

Tabela 3: Revalorizacijski izid bank v prvi polovici 1997

v mio SIT

Skupni saldo reval. izida	5.445,0
Neto reval. obresti	11.720,1
- reval. prihodki ¹⁰	69.229,0
- reval. odhodki ¹¹	57.508,9
Neto drugo	-6.275,1
- reval. prihodki (OS, kap.naložbe, drugo)	4.784,6
- reval. odhodki (kapital, drugo)	11.059,8
- reval. popravek kapitala	10.998,0

Polovica bank je konec junija 1997 imela negativni saldo revalorizacijske podbilance, ki je:

- posledica revalorizacije kapitala (kapital se revalorizira z rastjo cen na drobno, medtem ko se naložbe revalorizirajo z rastjo TOM-a)¹² in v tej zvezi posledica zaostajanja rasti TOM-a za rastjo drobnoprodajnih cen,
- pri nekaterih posledica prehoda na sistem plačane realizacije (izključevanje vseh obresti tudi na terjatve do A komitentov) ali
- posledica plasiranja zbranih tolarskih sredstev v naložbe z valutno klavzulo.¹³

Povečevanje profitabilnosti slovenskega bančnega sistema poleg nominalnega zneska ustvarjenega dobička dokazujejo tudi naslednji kazalci:

¹⁰ Vključene so pozitivne tečajne razlike, revalorizacijski prihodki od danih tolarskih posojil, posojil z valutno klavzulo in vrednostnih papirjev ter drugi revalorizacijski prihodki.

¹¹ Vključene so negativne tečajne razlike, revalorizacijski odhodki za prejeta posojila, za prejete vloge, za tolarske obveznosti z valutno klavzulo in za izdane vrednostne papirje in druga potrdila o vlogah ter drugi revalorizacijski odhodki.

¹² V prvih šestih mesecih leta 1997 je TOM znašal 3,8%, stopnja rasti cen na drobno pa 5,6%.

¹³ Tečaj DEM je bil 30.06.1997 nižji kot 31.12.1996 za 0,35%.

Tabela 4: Kazalci učinkovitosti poslovanja bank

	31.12.1995	31.12.1996	30.06.1997
Donos na povprečno aktivo	1,0	1,1	1,5
Donos na povprečni kapital	9,1	10,2	13,9
Neto obrestna marža ¹⁴	4,9	5,6	4,9
Stroški dela/Povprečna aktiva	2,0	1,9	1,9
Drugi str. poslov./Povp. aktiva	1,8	1,7	1,7
Neto neobr. prih./Operat. str.	43,9	29,4	40,3

Zaradi dobrih rezultatov poslovanja se je donos na povprečno aktivo *bank* v primerjavi z letom 1996 povečal za 0,4 odstotne točke (na 1,5%), povprečni donos na lastniški kapital pa za 3,7 odstotne točke glede na leto 1996.

Obrestna marža, ki se je v zadnjih nekaj letih povečevala (iz 3,7% v letu 1994 na 5,6% v letu 1996), se je v prvi polovici leta 1997 znižala, saj je s 01.04.1997 stopil v veljavo nov dogovor o določanju zgornje meje pasivnih obrestnih mer, ki v primerjavi s prejšnjim še nekoliko znižuje dogovorjene zgornje meje pasivnih obrestnih mer, posledično pa so banke znižale tudi aktivne obrestne mere.

Obrestni razmik kot razlika med povprečno nominalno aktivno in nominalno pasivno obrestno mero za naložbe/sredstva nebančnega sektorja je v prvi polovici leta 1997 znašal 8,2 odstotne točke (17,1% - 8,9%) in obrestni razmik za naložbe/sredstva bančnega sektorja 0,3 odstotne točke (11,1% - 10,8%).

Operativni stroški bank se v prvi polovici leta 1997 niso spremenili v primerjavi z letom 1996, so pa nižji kot v letu 1995 za 0,2 odstotne točke (po stanju 30.06.1997 znašajo 3,6% povprečne aktive), vendar so še vedno visoki, saj je znašal delež stroškov dela v povprečni aktivni 1,9% in delež drugih stroškov poslovanja v povprečni aktivni 1,7%.

Učinkovitost poslovanja bank dobro ponazarja tudi razmerje med neto neobrestnimi prihodki in operativnimi stroški (optimalno razmerje je 1), ki se zelo razlikuje med posameznimi bankami, vendar za celoten bančni sistem ni ugodno, saj je konec junija 1997 z neto neobrestni prihodki bilo pokritih le 40,3% operativnih stroškov.

Hranilnice so v prvi polovici leta 1997 dosegle višji dobiček pred obdavčitvijo kot v celotnem letu 1996, ki je znašal 50,6 mio SIT (48,1 mio SIT v letu 1996), v primerjavi s prvo polovico leta 1996 pa je porasel za 4,6%. Štirim hranilnicam se je sicer rezultat pred obdavčitvijo do konca junija 1997 znižal v primerjavi s koncem junija 1996, vendar so bili dobički pred obdavčitvijo ostalih treh hranilnic toliko višji (še posebej ene med njimi), da se je to odrazilo na povečanju celotnega dobička. Med hranilnicami, pri katerih je prišlo do precejšnjega poslabšanja rezultata, je tudi hranilnica, ki je konec leta 1996 in v prvi polovici leta 1997 edina imela izgubo.

Višji celotni dobiček hranilnic je posledica večjih zaslužkov iz obrestnih in neobrestnih prihodkov. Neto obresti so se v prvi polovici leta 1997 povečale za 12,9% zaradi porasta realnih obresti, neto provizije kar za 72,3% in neto finančni posli za 43,7%.

Višji dobički hranilnic v prvi polovici leta 1997 se odražajo tudi na nekaterih najpomembnejših kazalcih poslovanja hranilnic.

Tako sta se bistveno povečala povprečni donos na aktivo in povprečni donos na lastniški kapital. Povprečni donos na aktivo se je povečal iz 1,0% na 1,8%, povprečni donos na kapital pa iz 7,5% na

¹⁴ Neto obrestna marža je izračunana kot razmerje med saldodom obresti (realne in revalorizacijske) ter povprečno bruto obrestonosno aktivo.

14,3%. Obrestna marža se je tako kot pri bankah znižala in sicer iz 8,0% na 6,9%, med posameznimi hranilnicami pa se je konec junija 1997 gibala od 2,7% do 16,5%.

Obrestni razmik hranilnic je v prvi polovici leta 1997 znašal 8,8 odstotne točke (21,8% - 13,0%) za naložbe/sredstva nebančnega sektorja in 4,8 odstotne točke (14,8% - 10,0%) za naložbe/sredstva bančnega sektorja.

Operativni stroški hranilnic so se v prvi polovici leta 1997 glede na konec leta 1996 znižali iz 6,9% na 6,4%, vendar še niso dosegli nivoja iz konca leta 1995 (stroški dela so še vedno nekoliko višji kot konec leta 1995). Kljub znižanju so stroški v primerjavi z bankami zelo visoki. Bolj uspešne so hranilnice pri pokrivanju operativnih stroškov, saj z neto neobrestnimi prihodki pokrivajo več operativnih stroškov kot banke in sicer 41,5%.

3.8. Kreditno tveganje

Kreditno tveganje kot tveganje, da dolžnik delno ali v celoti ob dospelosti ne plača svoje obveznosti do banke, banke ugotavljajo na podlagi meril, določenih v Sklepu o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 78/96). Kriteriji za razvrščanje terjatev v skupine od A do E so se od konca leta 1992, ko so temeljili zgolj na zamudah plačil, zaostri leta 1993 in veljali nespremenjeni do konca leta 1996, s 01.01.1997 pa so se začeli uporabljati še strožji kriteriji. Metodologija, veljavna v letih 1993 do 1996 je upoštevala oceno bonitete komitenta, vendar je bilo dopuščeno, da je terjatev, zavarovana z zastavo premičnega in nepremičnega premoženja, pod določenimi pogoji bila razvrščena v skupino A. Od januarja 1997 je terjatev, zavarovano z zastavo premoženja, možno razvrstiti le v eno skupino višje kot na podlagi ocene bonitete komitenta. Ker bodo strožji kriteriji vplivali na poslabšanje kreditnega portfelja, je predvidena postopnost pri oblikovanju dodatnih rezervacij do konca leta 1997.

Kvaliteta kreditnega portfelja, ki se je v letih 1993, 1994 in 1995 ves čas izboljševala, se je leta 1996 glede na leto 1995 nekoliko poslabšala. Donosna aktiva (terjatve, razvrščene v skupini A in B) je konec leta 1996 predstavljala kar 93,7%, kar je 0,5 odstotne točke manj kot konec leta 1995. Delež neizterljive aktive (terjatve, razvrščene v skupini D in E) se je znižal iz 3,9% konec leta 1995 na 3,8% konec leta 1996.

Zaradi spremenjenega Sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic, je delež terjatev razvrščenih v skupino A po stanju 30.06.1997 padel za skoraj eno odstotno točko na 88,6% glede na stanje na dan 31.12.1996. Nedonosna aktiva (terjatve, razvrščene v skupine C, D in E) je ostala nespremenjena - 6,2%.

Če bi terjatvam, razvrščenim v skupino A, odšteli terjatve do Republike Slovenije in Banke Slovenije, bi se delež le-teh po stanju 30.06.1997 znižal iz 88,6% na 84,2%, delež B terjatev zvišal iz 5,1% na 7,1%, delež ostale aktive pa iz 6,2% na 8,7%.

Tabela 5: Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive bank

Skupina	v %				
	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	30.06.1997
A	81,1	86,1	89,4	89,5	88,6
B	6,6	5,7	4,8	4,2	5,1
C	4,7	2,5	1,9	2,4	2,3
D	3,2	2,6	2,1	2,2	2,2
E	4,3	3,1	1,8	1,6	1,7

V skupni izpostavljenosti kreditnemu tveganju, ki je po stanju 30.06.1997 za vse slovenske banke znašala 2.097,0 mia SIT, je bilo terjatev, razvrščenih v skupino A 1.858,5 mia SIT. V primeru, da bi ocenjevali le boniteto družb brez upoštevanja zavarovanj, bi se delež teh terjatev znižal iz 88,6% na 83,3%, delež terjatev v skupini B zvišal iz 5,1% na 8,3%, delež nedonosne aktive pa prav tako zvišal iz 6,2% na 8,3%.

Tudi konec leta 1996, ko je od skupne izpostavljenosti kreditnemu tveganju v višini 1.984,6 mia SIT na terjatve, razvrščene v skupino A, odpadlo 1.657,2 mia SIT, bi se delež omenjenih terjatev znižal iz 89,5% na 83,5% ob predpostavki, da pri razvrščanju terjatev ne bi upoštevali različnih oblik zavarovanj. Delež terjatev, razvrščenih v skupino B, bi se zvišal iz 4,2% na 7,7%, podobno kot delež nedonosne aktive, ki bi porasel za 2,6 odstotne točke (iz 6,2% na 8,8%).

Zaradi bolj kritičnega ocenjevanja kreditnega portfelja konec junija 1997 glede na konec leta 1996, se je povečal tudi delež dvomljivih in spornih terjatev (iz 10,3 na 10,4%) ter delež popravkov vrednosti (iz 5,6 na 5,8%) v bruto aktivih bank, zvišanje pokritja dvomljivih in spornih terjatev s popravki vrednosti za 1,5 odstotne točke na 56,3% pa kaže na večjo dohodkovno pokritost manj kvalitetnih terjatev in prispeva k večji varnosti bank.

V prvi polovici leta 1997 je obseg dvomljivih in spornih bilančnih terjatev bank naraščal nekoliko hitreje kot skupni obseg poslovanja. Po stanju konec junija 1997 je stopnja rasti dvomljivih in spornih bilančnih terjatev znašala 8,5%, stopnja rasti obsega poslovanja pa 7,9%.

Število pravnih oseb, s katerimi so banke poslovale konec leta 1996 je bilo 17.847, do konca junija 1997 pa se je število komitentov - pravnih oseb povečalo za 3,5% na 18.479.

Povprečna izpostavljenost bank do posameznega komitenta se je v obdobju od konca decembra 1996 do konca junija 1997 povečala iz 96,0 mio SIT na 97,3 mio SIT.

Za kreditni portfelj *hranilnic* po stanju 31.12.1996 in 30.06.1997 je značilno povečevanje deleža A komitentov (iz 85,8 na 88,8%) do približno istega deleža kot ga dosegajo banke in povečevanje deleža neizterljive aktive (iz 4,2 na 4,6%) na račun zniževanja B in C komitentov.

Tabela 6: Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive hranilnic

Skupina	v %				
	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996	30.06.1997
A	89,8	91,6	86,2	85,8	88,8
B	5,9	4,1	7,2	6,3	4,0
C	1,0	2,2	3,4	3,7	2,6
D	0,3	0,5	1,3	2,3	2,5
E	3,0	1,6	1,9	1,9	2,1

Hranilnice so od konca leta 1996 naprej v povprečju ves čas zviševale pokritje dvomljivih in spornih terjatev s popravki vrednosti in po stanju na dan 30.06.1997 dosegle skoraj 50% pokritost manj kvalitetnih terjatev (porast za 9,6 odstotne točke glede na konec leta 1996), vendar še vedno zaostajajo za bankami.

Medtem, ko so hranilnice v prvi polovici leta 1997 glede na konec leta 1996 povečale obseg poslovanja za 22,9%, se je obseg dvomljivih in spornih bilančnih terjatev v enakem obdobju znižal za 7%.

Število pravnih oseb, s katerimi so hranilnice poslovale konec junija 1997 se je znižalo za 18 v primerjavi s koncem decembra 1996, ko je znašalo 470, povprečna izpostavljenost do posameznega komitenta pa se je v obravnavanem obdobju povečala iz 3,8 mio SIT na 5,1 mio SIT.

3.9. Likvidnostno tveganje

Slovenski bančni sistem pomembno zaznamujeta velik in konstantno naraščajoč delež vlog prebivalstva, ki zaradi svoje razpršenosti zmanjšujejo likvidnostno tveganje ter relativno velika odvisnost večine bank od peščice velikih deponentov.

Koncentracija na strani zbiranja sredstev se med posameznimi bankami precej razlikuje, saj se je delež največjih tridesetih deponentov v povprečju bančnega sistema (brez bank in fizičnih oseb) na koncu prvega polletja 1997 gibal od 40,8% do 93,0%, za povprečje bančnega sistema pa je znašal 54,3% vseh tovrstnih zbranih depozitov.

Razmerje med kratkoročno aktivo in kratkoročno pasivo *bank* se v povprečju leta 1996 in prvi polovici leta 1997 ni bistveno izboljšalo (porast iz 0,85 konec leta 1995 na 0,86 konec leta 1996 oziroma na 0,87 konec junija 1997) in še vedno zaostaja za optimalnim razmerje 1.

Delež vpoglednih virov sredstev v strukturi pasive (brez kapitala) je razmeroma velik in se še povečuje. V povprečju leta 1996 se je sicer povečal le za 0,1 odstotne točke, na 28,7%, medtem ko se je v povprečju prve polovice leta 1997 povečal na 29,2%. Nadpovprečno visok delež vpoglednih virov sredstev je značilen predvsem za banke, kjer glavnino vlog predstavljajo zbrane vloge prebivalstva in obratno.

Potem ko je v letu 1996 prišlo do zmanjšanja razmerja med povprečnimi likvidnimi sredstvi¹⁵ in vpoglednimi viri sredstev iz 0,23 konec leta 1995 na 0,19, se je omenjeno razmerje ponovno dvignilo na 0,22, vendar je še vedno nizko.

V povprečju prvega polletja leta 1997 je bilo 47,5% trajnih virov sredstev aktiviranih v trajnih naložbah, kar pomeni padec glede na leto 1996 in le manjše izboljšanje glede na leto 1995.

Stabilnost slovenskega bančnega sistema je v letu 1996 omajal likvidnostni zlom KBT in uvedba likvidacijskega postopka julija 1996, ki je konec decembra 1996 prešel v stečajni postopek. Nelikvidnost KBT je bila posledica plasiranja sredstev, zbranih po relativno visokih obrestnih merah, v tvegana podjetja. Ker banka ni razpolagala z blagajniškimi zapisi centralne banke ali Republike Slovenije oziroma tržnimi obveznicami Republike Slovenije, ji Banka Slovenije ni mogla pomagati iz likvidnostnih težav.

Eden od ukrepov po uvedbi likvidacijskega postopka je bila uvedba predpisanega razmerja rokovne usklajenosti naložb in sredstev po razredih,¹⁶ ki je imela za posledico bistven dvig sekundarne likvidnosti¹⁷. Sekundarna likvidnost bank, ki je v prvi polovici leta 1996 (pred uvedbo likvidacijskega postopka) padla iz 110,6 na 87,4 mia SIT, je v drugi polovici leta začela močno naraščati in konec leta

¹⁵ Pojem likvidnih sredstev vključuje postavko A.I. Denar v blagajni in stanje na računih pri CB, stanje tekočih računov doma in v tujini v tuji valuti (računi 3100, 3101, 3109, 311) ter stanje prvovrstnih tržnih vrednostnih papirjev (računi 1340, 1342 in 1350).

¹⁶ Razmejitev na prvi, drugi in tretji razred naložb in sredstev je odvisna od ročnosti. Prvi razred naložb sestavljajo sredstva, razpoložljiva na vpogled in tiste terjatve, ki jih je možno v skrajni sili refinancirati s strani centralne banke, drugi razred naložb sestavljajo naložbe prvega razreda in terjatve do 30 dni; tretji razred pa naložbe prvega in drugega razreda ter terjatve do 180 dni.

¹⁷ Sekundarno likvidnost bank tvorijo blagajniški zapisi Banke Slovenije v domači in tuji valuti ter blagajniški zapisi in obveznice Republike Slovenije.

dosegla obseg 163,8 mia SIT. Do konca junija 1997 se je še naprej povečevala in 30.06.1997 znašala 254,1 mia SIT.

Predpisano razmerje rokovne usklajenosti naložb in sredstev prvega razreda, ki ga po stanju 31.08.1996 (ko je bil prvi rok za oddajo poročil) ni doseglo kar 11 bank, se je do 30.06.1997 zelo izboljšalo in vse banke imajo od 31.01.1997 naložbe prvega razreda večje od sredstev omenjenega razreda. Več težav so imele banke z izpolnitvijo drugega razreda, na koncu junija 1997 ga ni dosegla le ena banka, po stanju 31.07.1997 pa že vse banke. Predpisanega razmerja tretjega razreda pa od prvotno 8 bank, ki ga niso dosegale 31.08.1997 nista uspeli doseči še dve banki.

Hranilnice imajo s prilagajanjem predpisanih razmerij več težav kot banke. Od petih hranilnic, ki na dan 31.08.1996 niso izpolnjevale prvega razreda, je do konca junija 1997 le ena dodatno uspela doseči predpisano razmerje prvega razreda, do konca julija 1997 pa še ena hranilnica. Še več težav kot s prvim razredom so imele hranilnice z drugim razredom. Predpisano razmerje drugega razreda je na začetku opazovanega obdobja dosegala le ena hranilnica, konec junija 1997 enako, konec julija 1997 pa so predpisano razmerje drugega razreda izpolnjevale že tri hranilnice. Pri tretjem razredu od uveljavitve sklepa o obvezni uskladitvi rokov dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev ni bistvenih sprememb.

Tudi hranilnice v letu 1997 povečujejo svojo dodatno likvidnostno rezervo, sestavljeno iz blagajniških zapisov centralne banke. Sekundarna likvidnost hranilnic, ki je še konec leta 1996 znašala 109,7 mio SIT je do konca junija 1997 porasla za 186,1% na 313,8 mio SIT.

3.10. Obrestno tveganje

Ob primerjavi podatkov iz revizijskih poročil *bank* za leti 1995 in 1996 lahko ugotovimo, da se je delež neobrestovane aktive in pasive konec leta 1996 znižal v primerjavi z letom 1995. Delež neobrestovane aktive (med katero sta najpomembnejši postavki opredmetena osnovna sredstva in denar v blagajni in stanje na računih pri centralni banki) se je iz 13,0% konec leta 1995 znižal na 11,1% konec leta 1996, delež neobrestovane pasive (med katero so zelo pomembni kapital, vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki, dolgoročne rezervacije) pa iz 20,5% na 18,3%.

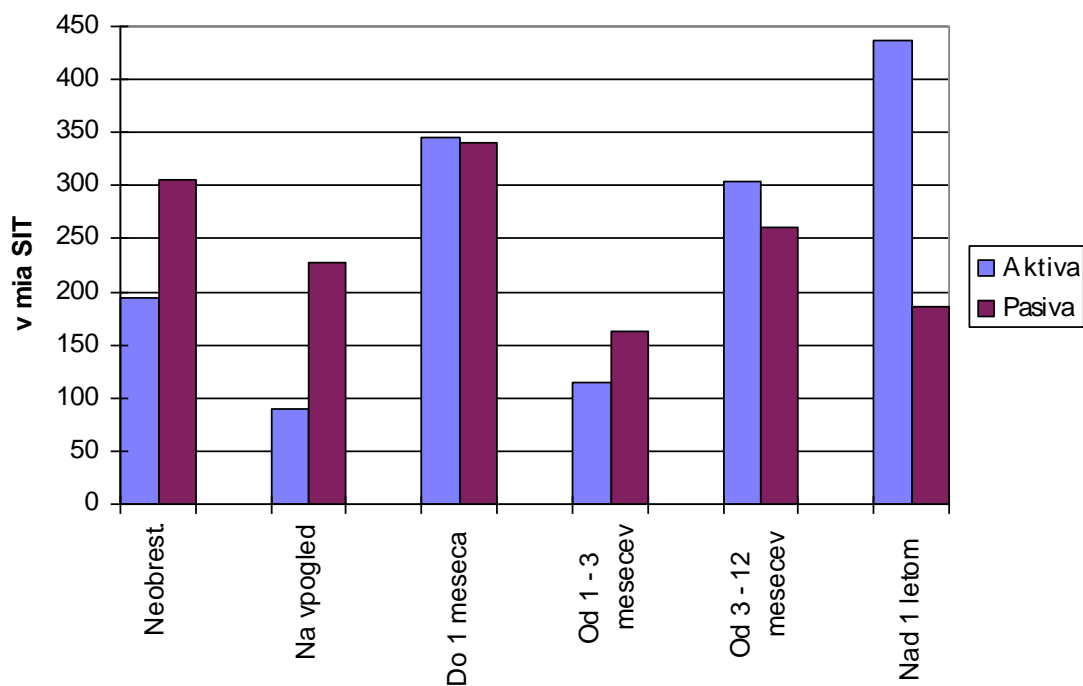
Neto izpostavljenost obrestnemu tveganju je konec leta 1996 znašala 124,2 mia SIT, oziroma obrestovana aktiva je bila za 124,2 mia SIT večja od obrestovane pasive oziroma neobrestovana aktiva za toliko manjša od neobrestovane pasive.

V primerjavi z letom 1995 je neto izpostavljenost obrestnemu tveganju porasla za 12,0%, ko je znašala 110,9 mia SIT.

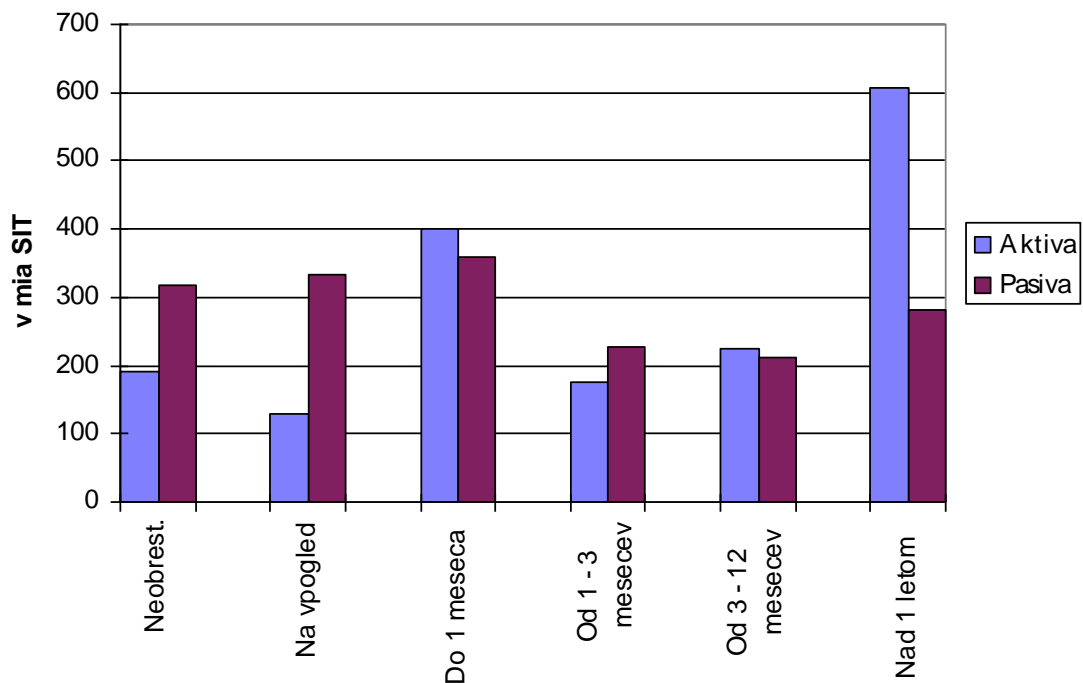
Ročna struktura obrestovane aktive in pasive

Glavnino celotne obrestovane aktive, ki je za celoten bančni sistem konec leta 1996 znašala 1.537,4 mia SIT so predstavljale terjatve nad enim letom (39,5%), sledijo terjatve do enega meseca (brez terjatev na vpogled) s 26,0%, terjatve od 3 do 12 mesecev s 14,7%, terjatve od 1 do 3 mesecev z 11,5% in terjatve na vpogled z 8,3%. Med obveznostmi, ki se obrestujejo in so konec leta 1996 znašale 1.413,2 mia SIT, so imele 25,5% delež obveznosti do enega meseca, sledijo vloge na vpogled s 23,6%, vloge nad enim letom z 19,9%, vloge od 1 - 3 mesecev (16,0%) in vloge od 3 - 12 mesecev (14,9%).

Slika 9: Ročna struktura obrestovane aktive in pasive na dan 31.12.1995

Slika 10: Ročna struktura obrestovane aktive in pasive na dan 31.12.1996

Pri hranilnicah so bili deleži neobrestovane aktive in pasive podobni kot pri bankah. Konec leta 1996 je bilo 10,1% aktive neobrestovane in 17,3% pasive. Večje so razlike v strukturi obrestovane aktive in pasive. Prevladujejo namreč terjatve na vpogled (33,3%), sledijo terjatve od 3 - 12 mesecev (30,3%), terjatve nad enim letom (16,3%), terjatve od 1 - 3 mesecev (13,7%) in terjatve do enega meseca. V strukturi obrestovane pasive prevladujejo vloge na vpogled (31,4%), sledijo vloge od 1 - 3 mesecev (25,5%), vloge od 3 - 12 mesecev (21,4%), vloge nad 12 mesecev (13,0%) in na koncu vloge do enega meseca (8,7%), ki pa pri bankah prevladujejo.

3.11. Valutno tveganje

1. Devizno neravnovesje

Iz revizijskih poročil *bank* izhaja, da je neto izpostavljenost valutnemu tveganju v devizni podbilanci na dan 31.12.1996 znašala - 101,1 mia SIT oziroma, da je za 101,1 mia SIT devizna pasiva presegala devizno aktivo. Gre za t.i. kratko devizno pozicijo. Odprta devizna pozicija je dosegla 31.12.1996 56,4% jamstvenega kapitala slovenskih bank. V primerjavi z 31.12.1995, ko je neto izpostavljenost valutnemu tveganju v devizni podbilanci znašala 64,2 mia SIT, se je le-ta povečala za 57,5%.

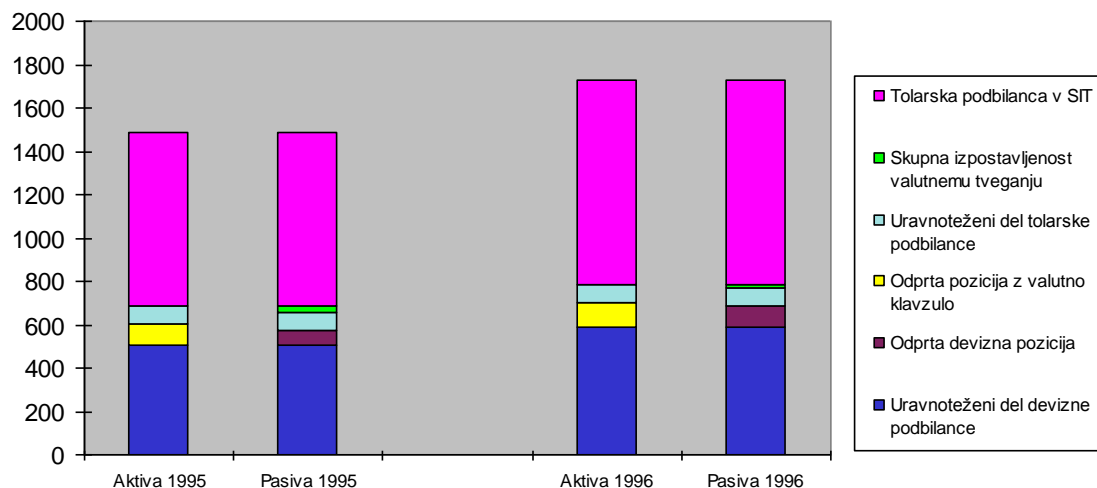
2. Neravnovesje pri poslih z valutno klavzulo

Tolarske obveznosti z valutno klavzulo so bile manjše od tolarških terjatev z valutno klavzulo za 119,3 mia SIT, kar predstavlja 21,6% porast v primerjavi s koncem leta 1995. Gre za t.i. dolgo pozicijo z valutno klavzulo.

3. Skupna izpostavljenost valutnemu tveganju

Skupna neto izpostavljenost vplivu sprememb tečaja tujih valut (devizno neravnovesje in valutna klavzula) je konec leta 1996 znašala 18,2 mia SIT, kar je manj kot konec leta 1995, ko je znašala 33,9 mia SIT. To pomeni, da gre za kratko skupno izpostavljenost valutnemu tveganju.

Slika 11: Izpostavljenost bank valutnemu tveganju na dan 31.12.1995 in 31.12.1996

Konec leta 1996 so imele le tri *hranilnice* devizne terjatve (konec leta 1995 le ena), v skupni višini 12,9 mio SIT, deviznih obveznosti pa niso imele, zato imajo hranilnice dolgo devizno pozicijo. Tolarske terjatve z valutno klavzulo so bile konec leta 1996 za 21,5 mio SIT nižje od tolarških obveznosti z valutno klavzulo, kar pomeni, da gre za kratko pozicijo z valutno klavzulo. Skupna neto izpostavljenost vplivu sprememb tečaja tujih valut (devizno neravnovesje in valutna klavzula) je konec leta 1996 pri hranilnicah znašala 8,6 mio SIT (kratka skupna izpostavljenost valutnemu tveganju).

S 15.06.1997 je stopil v veljavo Sklep o neizravnanih aktivnih in pasivnih postavkah banke v tujem denarju (o odprti devizni poziciji banke)(Uradni list RS, št. 35/97), po katerem je banka, ki opravlja posle s tujimi plačilnimi sredstvi, zaradi zavarovanja pred deviznim tveganjem dolžna dnevno izračunavati odprto devizno pozicijo banke.

Banka je izpostavljena deviznemu tveganju iz naslova spremembe deviznih tečajev, če je vsota pasivnih bilančnih postavk v tujem denarju večja ali manjša od vsote aktivnih postavk v tujem denarju.

Slovenske banke so imele v prvi polovici leta 1997 kratko devizno pozicijo, kar pomeni, da je bila vsota aktivnih bilančnih postavk v tujem denarju manjša od vsote pasivnih bilančnih postavk v tujem denarju.¹⁸

V skladu s Sklepom o neizravnanih aktivnih in pasivnih postavkah banke v tujem denarju (o odprti devizni poziciji banke) kratka ali dolga devizna pozicija dnevno ne sme presežati 20% jamstvenega kapitala banke.

Na dan 30.06.1997 je pri 16 bankah odprta devizna pozicija presegala 20% jamstvenega kapitala, zato jo morajo banke postopno do 01.07.2002 zmanjšati na predpisano razmerje. Do konca leta 1997 bo opravljena ponovna analiza stanja v posameznih bankah in v odvisnosti od analize teh rezultatov, bo eventualno spremenjen rok prilagajanja, predvsem v smeri njegovega skrajšanja.

3.12. Tržna tveganja

Aprila 1997 je Banka Slovenije izdala priporočila bankam za opravljanje poslov trgovanja. Priporočila veljajo tudi za podružnice in enote bank v tujini. Priporočila so namenjena bankam kot izhodišče pri izdelavi podrobnejših internih navodil, ki so odvisna od vsebine in obsega poslov trgovanja v posamezni banki.

Za posle trgovanja štejejo posli, ki jih banka opravlja v svojem imenu in za svoj račun ali pa v svojem imenu in za tuj račun in ki temeljijo na:

- transakcijah na denarnem trgu,
- transakcijah z vrednostnimi papirji (brez primarne emisije vrednostnih papirjev),
- transakcijah s tujo valuto,
- trgovanju z žlahtnimi kovinami,
- trgovanju z derivati oziroma z izvedenimi instrumenti.

Med posle trgovanja štejejo tudi posli reodkupa.

Priporočila opredeljujejo odgovornost uprave, usposobljenost in pravila obnašanja zaposlenih, nadzor nad tveganji in upravljanje s tveganji, organizacijo trgovanja, notranjo kontrolo in revizijo, ravnanje pri nekaterih posebnih vrstah poslov in drugo.

Člani uprave so odgovorni za zagotavljanje ustrezne organizacije in spremljanja poslov trgovanja ter izpolnjevanje pogojev za trgovanje. Posli trgovanja lahko potekajo samo v skladu s pisnimi navodili, ki jih za posle trgovanja potrdi uprava banke. Uprava mora zagotoviti, da so vsi zaposleni na področju trgovanja ustrezno strokovno usposobljeni in z izkušnjami s tega področja.

Da bi omejili tveganja, povezana s posli trgovanja, mora biti vzpostavljen sistem merjenja in spremljanja tveganih pozicij, sistem ugotavljanja možne izgube in upravljanja s tveganji. Naloge

¹⁸ Kot je razvidno iz opredelitve valutnega tveganja, valutna klavzula ni upoštevana.

nadzora nad tveganji morajo biti zaupane osebam, ki niso odgovorne trgovcem. Omejitve tveganih pozicij so naloga uprave.

Pri operativnih postopkih na področju trgovanja mora biti jasna funkcionalna ločitev trgovanja, postopkov in nadzora v zaledni službi, računovodstva in spremljanja.

Ker se obseg poslov trgovanja in zahtevnost instrumentov, s katerimi slovenske banke trgujejo, med bankami precej razlikuje, so bila v Banki Slovenije izdana priporočila za trgovanje namesto minimalnih standardov.

Čeprav se obseg poslov trgovanja med bankami razlikuje, je celoten obseg poslov trgovanja za bančni sistem skromen, saj je delež tržnih vrednostnih papirjev v celotni aktivi 30.06.1997 znašal le 2,4%, 31.12.1996 pa le 1,7%. Prihodki in dobički od vrednostnih papirjev so do konca junija 1997 znašali 3,3% (v letu 1996 pa 2,2%) celotnih prihodkov.

3.13. Deželno tveganje

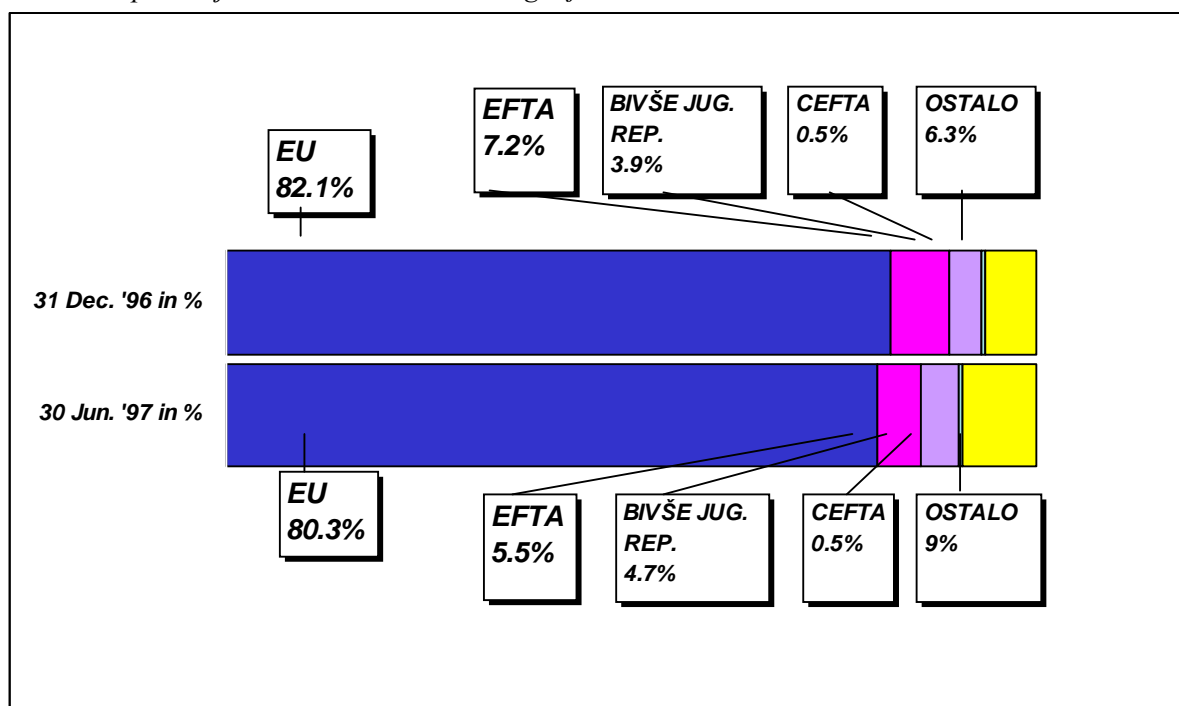
Spremljavo deželnega tveganja smo uvedli z novim Sklepom o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 78/96) z začetkom veljavnosti januarja 1997, v skladu s katerim morajo banke pri izpostavljenosti do tujih oseb vsakokrat poleg ocene bonitete tuje osebe oceniti tudi deželno tveganje. S priporočilom iz februarja 1997 je bilo bankam naloženo, da zaradi zavarovanja pred deželnim tveganjem oblikujejo potrebne rezervacije najkasneje do konca leta 1997.

Konec junija 1997 je skupna izpostavljenost slovenskih bank do tujih oseb znašala 276,1 mia SIT, kar je 15,5% manj kot konec leta 1996, ko je znašala 318,7 mia SIT. Najvišjo izpostavljenost so imele banke do oseb iz Evropske unije (v nadaljevanju EU), vendar se je skupna izpostavljenost do pravnih subjektov iz teh držav od 31.12.1996, ko je znašala 261,7 mia SIT znižala na 221,6 mia SIT. Medtem ko so konec leta 1996 osebami iz držav EU sledile osebe iz držav članic EFTA s Švico na čelu, so bile junija 1997 za osebami iz držav EU po višini izpostavljenosti osebe iz Združenih držav Amerike (v nadaljevanju ZDA) in ostale osebe iz držav, ki niso članice EU, EFTE, CEFTE in niso bivše jugoslovanske republike. Osebe iz držav EFTA so bile po stanju 30.06.1997 z izpostavljenostjo 15,2 mia SIT na tretjem mestu pred osebami iz bivših jugoslovanskih republik in držav CEFTE.

Izpostavljenost do oseb iz bivših jugoslovanskih republik in iz držav CEFTE se v opazovanem obdobju ni bistveno spremenila. Tako je izpostavljenost do oseb iz bivših jugoslovanskih republik 30.06.1997 znašala 13,0 mia SIT (627 mio SIT več kot 31.12.1996), izpostavljenost do oseb iz držav CEFTE pa se je znižala iz 1,6 mia SIT (31.12.1996) na 1,3 mia SIT (30.06.1997). Pri ostalih osebah iz držav, kjer so po stanju 30.06.1997 prevladovale ZDA, Japonska in Ruska federacija, je prišlo do povečanja izpostavljenosti iz 20,0 mia SIT na 24,9 mia SIT, predvsem zaradi precejšnjega povečanja izpostavljenosti do oseb iz Japonske in Ruske federacije, medtem ko se je izpostavljenost do oseb iz ZDA celo nekoliko znižala.

Med osebami iz držav EU smo le za eno državo predvideli oblikovanje rezervacij, vendar skupna izpostavljenost do te države niti 31.12.1996, niti 30.06.1997 ni presegala 10 mio SIT. Tudi med osebami iz držav EFTE smo predvideli oblikovanje rezervacij za eno državo, vendar slovenske banke do te države niso imele nobenih terjatev. Za vse osebe iz bivših jugoslovanskih republik in držav CEFTE so predvidene rezervacije, ki pa se med državami razlikujejo. Med osebami iz ostalih držav je zaradi precejšnje izpostavljenosti do oseb Ruske federacije po stanju 30.06.1997, potrebno oblikovati več rezervacij, osebe iz ostalih držav pa poleg ZDA, Japonske, Cipra, Kanade in Avstralije po stanju 30.06.1997 posamično niso dosegle niti 80 mio SIT.

Slika 12: Izpostavljenost bank deželnemu tveganju na dan 31.12.1996 in 30.06.1997

Ker hranilnice ne opravljajo plačilnega prometa s tujino in kreditnih poslov s tujino, deželnega tveganja nimajo.

3.14. Tveganja na področju informacijske tehnologije

Tehnologija je postala vitalen in neločljiv del poslovnega okolja, meja med poslovanjem in tehnologijo pa izginja. Informacijska tehnologija (v nadaljevanju IT) ima ključno vlogo in vpliv na poslovanje še posebej v finančnem sektorju oziroma v celotnem gospodarstvu države. Nagel razvoj IT, sodobnih komunikacij in izkoriščanje znanja, toliko bolj prihaja do izraza v tekmovalnih okoljih svetovnega in domačega finančnega trga. Bančni sektor je tako soočen ne samo z izzivi tehnološkega napredka, ampak tudi z nedorečeno regulativo s tega področja in tveganji, ki so naravno vgrajena v sistemih. Na tej stopnji razvoja tako bančni sektor lovi razvojne trende, standarde, nove finančne produkte in seveda principe informacijske družbe.

Viri IT so v funkciji podpore vsem poslovnim procesom. Toda realna slika procesom v korist, kaže vsesplošno slabše ali srednje zadostno podprtost. Relativno slabše upoštevani so kriteriji gospodarnosti, učinkovitosti in funkcionalnosti. Glavne operacije so še vedno paketne. Pravih odločitvenih sistemov ni ali so maloštevilčni. Zaznati je vpliv globalizacije in začetke informacijske prenovne. Relativna šibkost se kaže na konceptualni ravni. Dovolj veliki so geografski problemi (telekomunikacije). Leta 2000 utegnejo biti problemi, če se datumski podatkovni tipi in algoritmi ne bodo spremenili in standardizirali dovolj zgodaj (kot je to npr. predvideno za SWIFT). WEB¹⁹ tehnologija se počasi razvija, lahko pa pričakujemo elektronsko trgovanje in "elektronske denarnice". Banke so v pričakovanju novega plačilnega prometa, temeljitih priprav v letu 96 ni bilo zaznati. Stanje se je v letu 97 bistveno popravilo. Kljub sorodnim dejavnostim bank pa obstajajo velike razlike v sistemih in specifične obravnavanja IT področja.

Predvidevamo, da bo ocenjevanje tveganj na področju IT ključno in prišlo v sistem "vsakodnevnega" ravnanja s tveganji.

¹⁹ Internet, Intranet

Ker v nekaterih bankah ni prisotna metodologija upravljanja s tveganji na področju IT in ker so opazne tudi nekatere druge pomanjkljivosti kot npr. pomanjkanje strategije²⁰, vizije razvoja IT, pomanjkanje organizacijske, informacijske, "risk" kulture, nedokumentiranost sistema²¹, pomanjkanje profesionalne varnosti na kontroliranem področju, premajhen poudarek znanju, razvoju itd., bi na področju IT bi slovenske banke morale izdelati oziroma izboljšati:

- strateško orientacijo
- inteligentne tekmovalne operacije²² (zbiranje, selekcija, analiza, širitev informacij)
- projektno učinkovitost
- posodabljanje IT infrastrukture
- informacijske podporne sisteme (aplikacije)
- produktivnost, kvaliteto, odnose (dodane vrednote, ravnanje)
- zmanjšati stroške poslovanja z IT
- organizacijo prilagoditi dogodkom (organizacija + dogodki)
- integracijo (kot napreden proces).

Kjer interne kontrole kontrolirajo področje IT, je pričakovati boljše stanje in tudi pogoje za nadzor s strani Nadzora bančnega poslovanja.

Modernizacija ali prenova poslovnih procesov, infrastrukture IT, pridobivanje novega znanja v bankah bo potrebna in velika investicija.

V nadaljevanju prikazujemo naš pogled na bodočo razvojno obdobje bančnega sektorja. Nekatero razvojne aktivnosti in zavedanje o pomembnosti IT so sicer prisotne, toda sinergija delovanja se bo pokazala ob upoštevanju tudi kategorij iz tabele.

Vsi bančni subjekti bodo podlegli	Tekmovalne prednosti	Vsebovano v poslovnih procesih
<i>Letu 2000</i>	<i>Prenova poslovnih procesov</i>	<i>Metodologije ocen tveganj na področju IT</i>
<i>Novemu plačilnemu sistemu</i>	<i>Uvajanje novih finančnih produktov</i>	<i>Interna kontrola IT</i>
<i>Svetovnim standardom</i>	<i>Integracija kot napreden proces</i>	<i>IT varnost</i>
<i>Globalizaciji</i>	<i>WEB tehnologija (Intranet, Internet)</i>	<i>Dimenzije kakovosti</i>
<i>Objektni tehnologiji, komponentnim arhitekturam sistemov</i>	<i>Inteligentne operacije, mreže, aplikacije, agenti</i>	<i>Zanesljivost, razpoložljivost, Dostopnost podatkov, informacij, znanja</i>
<i>Programu neprekinjenega poslovanja</i>	<i>Elektronsko zajemanje znanja</i>	<i>Vrednostne verige</i>
<i>Novim razvojnim orodjem-novim kulturam, vrednotam</i>	<i>Ena entiteta za poslovno dejavnost</i>	<i>Hitrost reagiranja na dogodke</i>
<i>Industrijskim trendom & Smerem</i>	<i>Multimedijsko podporno okolje</i>	<i>Napovedovalni procesi</i>
<i>Strateškemu upravljanju</i>	<i>Intelektualni kapital</i>	<i>Inovacije</i>
<i>"Cyber-tradingu"</i>	<i>Obvladovanje sprememb</i>	<i>Paralelnost</i>

²⁰ kot pisni dokument z vsemi segmenti od vizije, ciljev, politike, načrtovanja, varnosti, izobraževanja, odgovornosti, kontrole, stimuliranja in inovacijskih nastavkov

²¹ dokumenti sistema, aplikacij, procedur, navodil, programov, standardov, podatkovnih modelov itd.

²² Knowledge Discovery

<i>"Inženiringu" znanja</i>	<i>Umetna inteligenca</i>	<i>Podatkovno "rudarjenje"</i>
<i>JAVA²³ aplikacijam</i>	<i>Odličnost poslovanja</i>	<i>Spoznavanje govora</i>
<i>Posodobitvam infrastrukture</i>	<i>IT</i>	<i>Zmanjšanje stroškov z IT</i>

Na področju kontrole IT predvidevamo do konca leta 1997 dokončanje kontrol v vseh bankah, s katerimi se po določenih kriterijih ugotavlja IT vire (osebje, aplikacije, tehnologija, podporno okolje, podatki) in procese po področjih ali domenah (planiranje in organiziranje, pridobivanje in izvajanje, dobavljanje in podpora, nadzor - monitoring) IT dejavnosti oziroma podporo poslovnim procesom. V letu 1998 načrtujemo kontrolo po principu neprestanega kontrolnega sistema (CPAS²⁴) in razvoj nadzornega sistema računalniškega povezovanja z internimi kontrolami v bankah kakor tudi z odgovornimi za IT dejavnost v organizacijski strukturi bank z namenom pretoka kvalitetnih informacij in zgodnjega opozarjanja.

3.15. Jamstvo za bančne vloge

Banka Slovenije v imenu in za račun Republike Slovenije opravlja posle zavarovanja v bankah in hranilnicah na podlagi Zakona o Agenciji Republike Slovenije za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah (v nadaljevanju: ZARSZBHV). V primeru stečaja banke ali hranilnice mora Banka Slovenije zavarovane vloge izplačati in tako posredno zanje tudi jamči. Izplačilo vlog poteka neposredno preko banke ali hranilnice, ki prevzame hranilne posle banke ali hranilnice v stečaju.

Zavarovanja bančnih vlog, s tem pa tudi jamstva zanje, se poleg ZARSZBHV lotevata tudi Zakon v bankah in hranilnicah (78. člen) ter Zakon o Banki Slovenije (99. člen). Tej tematiki pa se ni mogel izogniti niti Zakon o deviznem poslovanju (98. člen). Z dikcijo 19. člena Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ustavni zakon), ki je bil sprejet leta 1991, je bil tudi zaradi vzdrževanja zaupanja varčevalcev v banke, vzpostavljen pravni temelj za prevzem po višini neomejenega jamstva za bančne vloge. Republika Slovenija je tako prevzela jamstvo za izplačilo vseh tolarških in deviznih hranilnih vlog, naloženih pri bankah in hranilnicah, ki imajo dovoljenje Banke Slovenije za poslovanje s temi vlogami.

Jamstvo Republike Slovenije torej velja za vse oblike varčevanja fizičnih oseb, tako za tolarško kot devizno, tako za vpogledno kot vezano vlogo z odpovednim rokom ali brez njega. Enako velja za tekoči račun in hranilno knjižico, ki je izdana določeni osebi ali prinosniku in predstavlja legitimacijski papir, v katerega se vpisujejo vsa vplačila in vsi dvigi. Jamstvo Republike Slovenije pa ne velja za sredstva na žiro računih fizičnih oseb, kot tudi ne za sredstva naložena ob vpisu raznih vrednostnih papirjev, na primer blagajniških zapisov, ki jih izda banka.

Potem, ko bo sprejet novi Zakon o bančništvu, pa bo jamstvo vlog fizičnih oseb urejeno drugače. Zavarovane bodo z zakonom določene vloge fizičnih oseb in sicer do določene višine. Če sredstva, s katerimi bodo banke medsebojno solidarno jamčile za izplačilo zajamčenih vlog, ne bi zadoščala za njihovo izplačilo, bo v primeru stečaja banke jamčila Republika Slovenija za izplačilo razlike do skupno 3.400.000 tolarjev za posamezno fizično osebo pri posamezni banki.

²³ JAVA je programski jezik, ki je namenjen programiranju na Internetu.

²⁴ Continuous Process Audit Systems

4. RAZVOJ NA ZAKONODAJNEM PODROČJU

4.1. Prilaganje Sporazumu o pridružitvi med Republiko Slovenije in Evropskimi skupnostmi

Sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo in Evropskimi Skupnostmi, ki je bil podpisan 10.06.1996 in ratificiran v Državnem zboru 23.07.1997 še ne zahteva prilagoditve (harmonizacije) slovenske zakonodaje predpisom Skupnosti, ampak se je v sporazumu Slovenija načelno zavezala, da si bo prizadevala, da bo njena zakonodaja postopno postala skladna z zakonodajo Skupnosti. Med področji prilaganja, ki jih netaksativno našteva 71. člen Sporazuma, je tudi bančno pravo.

Poglavitno sredstvo prilaganja na področju bančništva predstavlja sprejem novega zakona o bančništvu, ki v predlogu z dne 27.06.1996 v veliki meri upošteva ureditev v Evropski uniji.

Služba vlade za zakonodajo je pripravila gradivo "Pregled usklajenosti zakonodaje Republike Slovenije s priporočili Bele knjige", ki v 13. poglavju primerja usklajenost Zban in obstoječih podzakonskih aktov Banke Slovenije (sprejetih na temelju obstoječega ZBH) s posameznimi direktivami. Zban je v celoti usklajen z naslednjimi direktivami:

- Prvo bančno direktivo z dne 12.12.1977,
- Direktivo o jamstvenem kapitalu kreditnih institucij z dne 17.04.1989,
- Direktivo o stopnji solventnosti kreditnih institucij z dne 18.12.1989,
- Direktivo o jamstvu za bančne vloge z dne 30.05.1994,
- Direktivo o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih izkazih bank in drugih finančnih organizacij z dne 08.12.1986,
- Direktivo o veliki kreditni izpostavljenosti z dne 21.12.1992,
- Direktivo o nadzoru kreditnih institucij na konsolidirani osnovi z dne 06.04.1992.

Samo delno pa je Zban usklajen z Drugo bančno direktivo z dne 15.12.1989.

Neusklajenost predloga Zban se nanaša na dva osnovna principa, ki jih je uvedla ta direktiva, in sicer na:

♪ *enotno dovoljenje* (single banking licence), na podlagi katerega banke lahko opravljajo finančne storitve in odpirajo podružnice v državah članicah brez omejitev. Kreditna institucija, ki ima dovoljenje za poslovanje v eni izmed držav članic, lahko opravlja dejavnost v katerikoli drugi državi članici preko podružnic ali drugih oblik, brez pridobitve dovoljenja te države. Za ustanovitev podružnic ali poslovne enote v drugi državi članici ni potrebno dovoljenje te države, ampak le vnaprejšnja posvetovanja nadzornih organov obeh držav.

Predlog bančnega zakona v nasprotju z direktivo predvideva, da lahko tuja banka opravlja finančne storitve na ozemlju RS samo preko podružnice, za katero je potrebno dovoljenje Banke Slovenije. Dovoljenje BS je predvideno tudi za ustanovitev predstavništva tuje banke.

♪ *princip kontrole domače države* (home country control), katerega bistvo je, da je za izdajo dovoljenj in nadzor banke kot celote (vseh njenih podružnic in poslovnih enot povsod v EU) pristojen nadzorni organ države, kjer ima banka sedež. Država, v kateri je podružnica tuje banke, je pristojna samo za nadzor podružnice z monetarnega vidika, ne pa tudi za celoten nadzor banke. Država lahko samo zahteva, da se tuja podružnica prilagodi posebnim ukrepom njenega nacionalnega prava, seveda če je ta v skladu s pravom EU in je njegov namen zavarovati splošno dobro.

Predlog bančnega zakona določa, da je Banka Slovenije poleg nadzora nad poslovanjem domačih bank, pooblaščen tudi za nadzor nad poslovanjem podružnic in predstavništev tujih bank v Republiki Sloveniji.

Članstvo Slovenije v EU bo torej zahtevalo dve spremembi predloga zakona o bančništvu, obe v zvezi z drugo bančno direktivo

- glede licenciranja - dovoljenj za poslovanje podružnic in predstavništev tujih bank in
- glede nadzora nad podružnicami in predstavništvu tujih bank.

4.2. Podzakonska regulativa na področju nadzora bank in hranilnic

V Banki Slovenije je bilo v letu 1996 in prvi polovici leta 1997 pripravljenih več podzakonskih aktov. Banka Slovenije je z ukrepi julija 1996 predpisala uskladitev rokovne strukture sredstev in naložb, ponudila možnost kreditov s posredovanjem za banke v težavah, uvedla poročila o največjih deponentih bank in o tokovih tolarske likvidnosti, omejila možnosti rasti neto zadolžitve do tujine in uvedla postopen prehod na sistem obveznega deleža (40%) blagajniških zapisov v tujem denarju v deviznem minimumu, s čemer se je dodatno krepila sekundarna likvidnost²⁵ bank in hranilnic in povečala likvidnostna varnost deviznih hranilnih vlog.

Konec leta 1996 je bil sprejet nov sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic in novi navodili za izvajanje sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic ter za restrukturiranje nedonosnih terjatev, ki so začeli veljati v začetku leta 1997.

Zaradi uvedbe skrbniških računov je bil februarja in maja 1997 spremenjen oziroma dopolnjen sklep o pogojih in merilih za izdajo dovoljenja za poslovanje bank. Aprila 1997 sta začeli veljati navodilo za izračun nekaterih značilnih aktivnih in pasivnih obrestnih mer in priporočila za opravljanje poslov trgovanja v bankah, maja 1997 pa navodilo za pripravo poročil o poslovanju bančne skupine, na podlagi katerega mora obvladujoča banka centralni banki dvakrat letno pošiljati konsolidirano bilanco stanja in izkaz uspeha bančne skupine, izračun jamstvenega kapitala in kapitalске ustreznosti bančne skupine in poročilo o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bančne skupine. Maja 1997 sta bili objavljeni tudi manjša sprememba sklepa o načinu izračuna kapitalске ustreznosti bank in dopolnitev sklepa o višini in načinu oblikovanja rezervacij za zavarovanje pred potencialnimi izgubami bank in hranilnic.

4.3. Predlog zakona o bančništvu - nadzorni ukrepi centralne banke

Nov zakon o bančništvu, ki združuje več zakonov oziroma njihovih posameznih delov - zakon o Banki Slovenije (poglavje o nadzoru)(Uradni list RS št. 1/91-I), ZBH, zakon o predašanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic (Uradni list RS št. 1/91-I, in 46/93) in podzakonskih aktov Banke Slovenije, bo z vsemi predvidenimi spremembami in novostmi kot jih predvideva v predlogu (Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije, št. 26/96), kar temeljito posegel v obstoječo bančno prakso. Pa najsi gre za ravnanje poslovnih bank in hranilnic ali pa za opravljanje nadzora Banke Slovenije.

Drugačna opredelitev bančnih storitev, njihova ločitev od drugih finančnih storitev in zopet ločitev slednjih od vseh ostalih storitev, drugačna opredelitev kvalificiranih delničarjev banke, prilagoditev določb, ki opredeljujejo organe bank, določbam, ki regulirajo organe upravljanja drugih delniških družb in popolnoma drugačen pristop v reguliranju delovanja tujih bank v Sloveniji, že same po sebi zahtevajo spremembe v nadzornem delovanju Banke Slovenije. Spremembe, ki jih vnaša zakon v dosedanje razumevanje poslovnih tveganj ter nova ureditev zavarovanja bančnih vlog, pa bodo zahtevale vrsto novosti tudi v poročilih, ki jih morajo banke, zaradi nadzora nad njihovim poslovanjem, pošiljati centralni banki.

²⁵ Sekundarno likvidnost bank tvorijo blagajniški zapisi Banke Slovenije v domači in tuji valuti ter blagajniški zapisi in obveznice (tržne) Republike Slovenije.

Razen teh sprememb, ki bodo opredeljevale delo nadzora bančnega poslovanja, bo zakon močno okrepil nadzorno funkcijo Banke Slovenije predvsem z jasnejšo in določnejšo opredelitvijo delovanja nadzora in ukrepanja za odpravo nepravilnosti v bančnem delovanju.

Redno obveščanje Banke Slovenije bo potekalo podobno kot doslej, že po samem zakonu pa bodo morale banke in hranilnice obveščati Banko Slovenije o:

- statusnih spremembah:
 - vpisi v sodni register,
 - spremembe članov uprave, prokurista, nadzornega sveta in druge kadrovske spremembe v vodstvu banke,
 - spremembe revizorja,
 - nameravane spremembe glede podružnic in predstavništva doma in v tujini ter poslovalnic banke,
 - spremembe sedeža;

- pomembnih spremembah v kapitalu in lastništvu:
 - načrtovano povečanje ali zmanjšanje kapitala za 25% ali več,
 - pridobitve več kot 5% glasovalnih delnic,
 - pomembnejše spremembe v strukturi kapitala;

- povečanju kreditnih in drugih tveganj:
 - nastanek velike izpostavljenosti,
 - odobritev kredita članom organov banke,
 - odprta devizna pozicija,
 - nastanek dejstev, ki upravi onemogočajo opravljanje zakonskih in statutarnih pooblastil;

- prenehanju opravljanja določenih bančnih ali drugih finančnih storitev.

Glede na dosedanje pravno ureditev na področju opravljanja nadzora je najpomembnejša novost predloga bančnega zakona pooblastilo Banki Slovenije za opravljanje nadzora tudi nad poslovanjem družb, ki tvorijo z bankami finančne skupine. Prav tako nov zakon Banko Slovenije izrecno pooblašča za sodelovanje z drugimi nadzorniki nad opravljanjem finančnih storitev. Obe pooblastili sta posledica približevanja razvitim evropskim bančnim ureditvam.

Za praktične posege v tki. sivi trg je gotovo pomembna novost zakona, pooblastilo Banke Slovenije, da lahko opravi nadzor nad poslovanjem pravnih oseb, ki niso banke in podjetnikov posameznikov, če obstoja utemeljen sum, da opravljajo bančne storitve (tretji odstavek 102. člena). V povezavi s sankcijo uvedbe likvidacije po uradni dolžnosti, kot jo predvidevajo splošne določbe predloga zakona (4. člen), daje predlagana ureditev realnejše predpostavke omejitvi nedovoljenega in nenadzorovanega nujenja finančnih storitev. Še posebej glede na tiste splošne določbe predloga zakona, ki tudi sicer natančno ločujejo bančne storitve, ki jih bodo lahko opravljele le banke, od drugih finančnih storitev in slednje zopet od vseh ostalih dejavnosti.

Oblike nadzora so natančneje predpisane kot v dosedanji bančni regulativi. Vsebinsko bo velik del nadzornega delovanja Banke Slovenije, vsaj kar zadeva zunanja razpoznavna znamenja, podoben dosedanjemu kontroliranju. Večji del spremljave poslovanja bank bo še naprej temeljil na sprotnem nadziranju zbranih podatkov v obliki predpisanih poročil kot t.i. posrednem nadzoru nad poslovanjem bank in hranilnic. Delo inšpektorjev v bankah pa bo temeljilo na pregledovanju tam zbrane dokumentacije in ugotavljanju odstopanj od sporočenih podatkov.

Ukrepi Banke Slovenije so po vsebini:

- vezani na povečanje kapitala in kapitalske ustreznosti;
- pomenijo omejitve kreditiranja (rizičnih skupin) in povečanje učinkovitosti izterjave;
- so namenjeni znižanju stroškov poslovanja in sicer:
 - a) z izboljšavo upravljanja s tveganji;
 - b) s kadrovskimi izboljšavami in imenovanjem ustrežnejših revizorjev;
 - c) neposredno z zahtevami po znižanju plač, nadomestil in bonitet managementa in omejitvijo drugih stroškov banke.

Največja novost, ki jo predvideva zakon na področju delovanja kontrole je izredna uprava.

Ta se bo lahko uvedla v banki kot skrajni ukrep nadzora, če banka ne bi sledila kontrolnim aktom Banke Slovenije ali če bi njeno delovanje sicer postalo skrajno tvegano (tako da bi bila lahko ogrožena njena likvidnost ali solventnost).

O uvedbi izredne uprave bo odločala Banka Slovenije.

Banka Slovenije bo imenovala enega ali več izrednih upraviteljev z odločbo, ki bi morala biti, glede na njene posledice, dokončna v upravnem postopku. Izredni upravitelj bo lahko inšpektor Banke Slovenije, lahko pa tudi neodvisni strokovnjak. Dejstvo imenovanja izredne uprave se bo izrazilo tudi z vpisom sprememb v sodni register.

Izredni upravitelj bo imel izredna pooblastila. Praktično bo prevzel po predlogu zakona pristojnosti vseh organov upravljanja banke in le Banka Slovenije mu bo lahko dajala obvezna navodila.

O stanju banke bo moral izredni upravitelj v treh mesecih poročati Banki Slovenije in tudi delničarjem banke. Ti bodo imeli pristojnost predlagati dokapitalizacijo in morali bi biti pristojni predlagati tudi druge ukrepe za odpravo tveganj ali pa prenehanje poslovanja banke in njeno likvidacijo.

Najmanj trimesečno bo morala Banka Slovenije ocenjevati rezultate izredne uprave banke in se na podlagi teh ocen odločiti za njeno dokončanje.

Zaključek izredne uprave bo lahko ali izhod banke iz težav, uvedba likvidacije ali pa njen stečaj.

Predlog novega bančnega zakona prinaša kar nekaj novosti, ki so namenjene vzpostavitvi trdnejšega bančnega nadzora. Kljub vsem pa tudi ves dodatni instrumentarij, ob poudarjeni odgovornosti članov uprav bank, centralobančnih supervizorjev in še posebej izrednih upraviteljev, ne more nadomestiti naloge lastnikov bank in hranilnic. Kot skupščina bank oziroma hranilnic in kot predstavniki v njihovih nadzornih svetih morajo slednji svojo nalogo izpolnjevati ne kot dolžniki "svojih" bank, temveč kot zagotavljalci njihovih trajnih donosov v obliki dividend in to tudi s spodbujanjem večje varnosti v njihovem poslovanju. Centralnobančna supervizija, ki je kot že ime pove le revizija nad revizijo ki temelji svoje delo na zakonsko določenem celovitem nadzoru in reviziji, ki ga opravlja interna revizija ter nato še poslovna revizija, pa bo lahko tudi v naprej le dodaten skrbnik varnega bančnega poslovanja.

Aleš Žajdela
direktor

Samo Nučič
namestnik guvernerja

Nadzor bančnega poslovanja

SEZNAM BANK IN HRANILNIC V SLOVENIJI

z dovoljenjem Banke Slovenije za poslovanje, po stanju na dan 30.06.1997

Slovenske univerzalne banke z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (vsi bančni posli navedeni v 2. členu zakona o bankah in hranilnicah, razen poslov iz 7. in 10. točke istega zakona, katere zakon o trgu vrednostnih papirjev drugače ureja) in investicijskega bančništva (vsi posli z vrednostnimi papirji, navedeni v 39. členu zakona o trgu vrednostnih papirjev):

Banka Vipa, d.d. Nova Gorica
Gorenjska banka, d.d., Kranj
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Probanka d.d.
SKB banka d.d. Ljubljana
Slovenska zadružna kmetijska banka d.d. Ljubljana
Banka Koper d.d.

Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma in v tujini ter za opravljanje poslov posredovanja, trgovanja, posebnega borznega trgovanja ter hrambe vrednostnih papirjev strank, shranjenih v klirinško-depotni družbi in hrambe vrednostnih papirjev, ki niso bili javno ponujeni:

Bank Austria d.d. Ljubljana

Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma in v tujini ter za opravljanje poslov posredovanja, trgovanja ter hrambe vrednostnih papirjev, ki niso bili javno ponujeni:

Banka Creditanstalt d.d.

Banke z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma in v tujini:

Abanka d.d. Ljubljana
Banka Celje d.d.
Dolenjska banka d.d.
Krekova banka d.d.
Nova Kreditna banka Maribor d.d.
Volksbank - Ljudska banka d.d.

Univerzalna banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) doma in v tujini, ter z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov investicijskega bančništva:

UBK univerzalna banka d.d. Ljubljana

Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje

tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) doma in v tujini ter z dovoljenjem za opravljanje poslov posredovanja in trgovanja z vrednostnimi papirji:

Slovenska investicijska banka, d.d.

Banki z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) doma in v tujini:

Banka Societe Generale Ljubljana d.d.

M banka d.d.

Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) doma in v tujini ter z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov investicijskega bančništva, razen hrambe vrednostnih papirjev, ki niso bili javno ponujeni:

Factor banka d.d.

Banki z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma in za opravljanje plačilnega prometa s tujino ter z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov investicijskega bančništva:

Ljubljanska banka - Pomurska banka d.d.

Ljubljanska banka - Splošna banka Velenje d.d., Velenje

Banke z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma in za opravljanje plačilnega prometa s tujino:

Ljubljanska banka - Banka Domžale d.d., Domžale

Ljubljanska banka - Banka Zasavje d.d. Trbovlje

Ljubljanska banka - Koroška banka d.d., Slovenj Gradec

Banki z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe):

Hipotekarna banka d.d. Brežice

Hmezad banka, d.d. Žalec

Banka z dovoljenjem za opravljanje vseh poslov komercialnega bančništva doma (razen za zbiranje denarnih vlog fizičnih oseb v tuji valuti, za odpiranje skrbniških računov za tuje osebe ter za odpiranje računov in vodenje vlog za tuje osebe, v kolikor ne gre za odpiranje in vodenje tekočih ali žiro računov tujih bank in finančnih organizacij, če so namenjeni opravljanju plačilnega prometa s tujimi bankami) in z dovoljenjem za opravljanje plačilnega prometa s tujino v zvezi z mednarodnimi poštnimi plačilnimi instrumenti:

Poštna banka Slovenije d.d.

Banki z dovoljenjem za opravljanje bančnih poslov po ustavnem zakonu:

Kreditna banka Maribor d.d.
Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

Bančne skupine:

Bančna skupina Banke Celje
Banka Celje d.d.
Hmezad banka, d.d. Žalec

Bančna skupina Nove Ljubljanske banke
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Ljubljanska banka - Banka Zasavje d.d. Trbovlje
Ljubljanska banka - Koroška banka d.d., Slovenj Gradec
Ljubljanska banka - Pomurska banka d.d.
Ljubljanska banka - Splošna banka Velenje d.d., Velenje

Bančna skupina SKB
SKB banka d.d. Ljubljana
UBK univerzalna banka d.d. Ljubljana

Hčerinske banke tujih bank:

Bank Austria d.d. Ljubljana
Banka Creditanstalt d.d.
Volksbank - Ljudska banka d.d.
Banka Societe Generale Ljubljana d.d.

Predstavništva tujih bank:

Cassa di Risparmio di Trieste, Trieste
Cassa di Risparmio di Udine
Die Kartner Sparkasse
Evropska banka za obnovo in razvoj
Hungarian Foreign Trade Bank
Oesterreichische Volksbanken AG

Hranilnice:

Hranilnica LON d.d. Kranj
Hranilnica in posojilnica KGP Kočevske d.d.
Mariborska hranilnica in posojilnica d.o.o.
LLT Hranilnica in posojilnica d.d. Murska Sobota
Hranilnica in posojilnica TILIA d.o.o. Novo Mesto
Delavska hranilnica d.o.o. Ljubljana
Istrska hranilnica in posojilnica d.o.o. Ljubljana

**STATUSNE SPREMEMBE SLOVENSКИH BANK IN HRANILNIC
V OBDOBJU 01.01.1996 - 30.06.1997**

	BANKA OZ. HRANILNICA	STATUSNA SPREMEMBA	DATUM SPREMEMBE
1	Ljubljanska banka-Posavska banka Krško d.d.	Priopjitev k Novi Ljubljanski banki d.d., Ljubljana	01.04.1996
2	Hranilnica Hmezad Agrina Žalec d.o.o.	Priopjitev h Komercialni banki Triglav d.d.	03.07.1996
3	Hranilnica Val d.o.o. Izola	Priopjitev h Komercialni banki Triglav d.d.	04.07.1996
4	Komercialna banka Triglav d.d.	Začetek likvidacijskega postopka	05.07.1996
5	Komercialna banka Triglav d.d. - v likvidaciji	Začetek stečajnega postopka	27.12.1996
6	Banka Noricum d.d. Ljubljana	Priopjitev k Banki Celje d.d., Celje	31.12.1996

BILANCA STANJA BANK

v mio SIT

Zap. št.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	1995	1996	30.06.97
1	A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	62.249	63.341	68.464
2	A. II.	Državne obvez. in drugi vred. pap., za reesk. pri CB	0	0	0
3	A. III.	Posojila bankam in hranilnicam	257.530	314.699	255.834
4	A. IV.	Posojila strankam, ki niso banke	603.919	720.847	766.543
5	A. V.	Investicijski vrednostni papirji	387.411	449.161	530.972
6	A. VI.	Tržni vrednostni papirji	27.293	29.436	45.235
7	A. VII.	Naložbe v kapital neodvisnih strank	16.082	15.996	18.161
8	A. VIII.	Naložbe v kapital odvisnih strank	10.022	11.499	10.625
9	A. IX.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	1.350	2.311	3.027
10	A. X.	Opredmetena osnovna sredstva	56.748	60.877	67.304
11	A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital in odkup. lastne delnice	3.486	3.231	1.144
12	A. XII.	Druga sredstva	63.979	51.469	80.303
13	A. XIII.	Nevračunani stroški in nezaračunani prihodki	9.854	9.287	14.036
		SKUPAJ AKTIVA	1.499.922	1.732.153	1.861.646
14	P. I.	Obveznosti do bank in hranilnic	243.226	216.061	201.776
15	P. II.	Obveznosti do strank, ki niso banke	909.984	1.167.240	1.256.660
16	P. III.	Obveznosti iz izdanih vred. pap. in potrdila o vlogah	45.066	37.082	42.375
17	P. IV.	Druge obveznosti	26.694	21.796	35.880
18	P. V.	Vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki	65.402	56.920	85.621
19	P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	27.272	28.814	29.827
20	P. VII.	Vpisani kapital in ustanovitvene vloge hranilnic	56.695	56.789	56.900
21	P. VIII.	Vplačani presežek kapitala	10.094	8.420	8.048
22	P. IX.	Rezerve banke	68.129	72.891	78.711
23	P. X.	Splošne rezervacije	5.237	6.132	5.827
24	P. XI.	Revalorizacijski popravek kapitala	31.600	45.152	55.513
25	P. XII.	Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	-447	1.127	4.439
26	P. XIII.	Čisti dobiček ali izguba poslovnega leta	10.971	13.729	68
		SKUPAJ PASIVA	1.499.922	1.732.153	1.861.646

Bilančna vsota - letno povprečje¹⁾

1.327.052 1.644.738 1.796.303

Število bank

31 29 28

Število zaposlenih konec leta

10.138 10.317

¹⁾ Izračunana kot povprečje stanj konec meseca

DODATEK 5

STRUKTURA BILANCE STANJA BANK

% od bilančne
vsote konec
meseca

Zap. šte.	Oznaka bil. post.	VSEBINA	1995	1996	30.06.97
1	A. I.	Denar v blagajni in stanje na računih pri CB	4,2	3,7	3,7
2	A. II.	Državne obvez. in drugi vred. pap., za reesk. pri CB	0,0	0,0	0,0
3	A. III.	Posojila bankam in hranilnicam	17,2	18,2	13,7
4	A. IV.	Posojila strankam, ki niso banke	40,3	41,6	41,2
5	A. V.	Investicijski vrednostni papirji	25,8	25,9	28,5
6	A. VI.	Tržni vrednostni papirji	1,8	1,7	2,4
7	A. VII.	Naložbe v kapital neodvisnih strank	1,1	0,9	1,0
8	A. VIII.	Naložbe v kapital odvisnih strank	0,7	0,7	0,6
9	A. IX.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0,1	0,1	0,2
10	A. X.	Opredmetena osnovna sredstva	3,8	3,5	3,6
11	A. XI.	Vpisani, a ne vplačani kapital in odkup. lastne delnice	0,2	0,2	0,1
12	A. XII.	Druga sredstva	4,3	3,0	4,3
13	A. XIII.	Nevračunani stroški in nezaračunani prihodki	0,7	0,5	0,8
		SKUPAJ AKTIVA	100,0	100,0	100,0
14	P. I.	Obveznosti do bank in hranilnic	16,2	12,5	10,8
15	P. II.	Obveznosti do strank, ki niso banke	60,7	67,4	67,5
16	P. III.	Obveznosti iz izdanih vred. pap. in potrdila o vlogah	3,0	2,1	2,3
17	P. IV.	Druge obveznosti	1,8	1,3	1,9
18	P. V.	Vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki	4,4	3,3	4,6
19	P. VI.	Dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške	1,8	1,7	1,6
20	P. VII.	Vpisani kapital in ustanovitvene vloge hranilnic	3,8	3,3	3,1
21	P. VIII.	Vplačani presežek kapitala	0,7	0,5	0,4
22	P. IX.	Rezerve banke	4,5	4,2	4,2
23	P. X.	Splošne rezervacije	0,3	0,4	0,3
24	P. XI.	Revalorizacijski popravek kapitala	2,1	2,6	3,0
25	P. XII.	Preneseni čisti dobiček ali izguba prejšnjih let	0,0	1,0	0,2
26	P. XIII.	Čisti dobiček ali izguba poslovnega leta	0,7	0,8	0,0
		SKUPAJ PASIVA	100,0	100,0	100,0

IZKAZ USPEHA BANK

v mio SIT

		1995	1996	I. - VI. 1997
1.	Obrestni prihodki	243.262	267.217	126.734
2.	Obrestni odhodki	185.280	186.175	88.430
3.	Neto obresti	57.982	81.042	38.303
4.	Neto ostalo	14.806	10.990	9.108
	- neto provizije	19.736	23.627	12.777
	- neto finančni posli	8.386	-886	5.200
	- ostalo ¹⁾	-13.316	-11.751	-8.868
5.	Bruto prihodki (3+4)	72.789	92.032	47.412
6.	Splošni upravni stroški	42.280	50.293	26.430
	- stroški dela	24.351	28.691	14.897
7.	Neto prihodki (5-6)	30.509	41.738	20.982
8.	Neto rezervacije	-16.750	-23.396	-7.780
9.	Dobiček pred obdavčitvijo (7-8)	13.759	18.343	13.202
10.	Davek	1.551	2.571	
11.	Dobiček po obdavčitvi (9-10) ²⁾	12.207	15.772	13.202
12.	Razdeljeni dobiček	3.657	3.250	
13.	Zadržani dobiček ³⁾	9.992	13.007	

¹⁾ Drugi prihodki od poslovanja + Izredni prihodki - Amortizacija - Drugi odhodki poslovanja - Revalorizacija kapitala, OS in kapitalskih naložb - Izredni odhodki

²⁾ Podatek je zmanjšan za izgubo, ki je v letu 1995 znašala 1.459 mio SIT, v letu 1996 pa 627 mio SIT.

³⁾ Rezerve, sklad za lastne delnice in nerazporejeni dobiček

STRUKTURA IZKAZA USPEHA BANK

v % od povprečne bilančne vsote

		1995	1996	I. - VI. 1997
1.	Obrestni prihodki	18,3	16,2	7,1
2.	Obrestni odhodki	14,0	11,3	4,9
3.	Neto obresti	4,4	4,9	2,1
4.	Neto ostalo	1,1	0,7	0,5
	- neto provizije	1,5	1,4	0,7
	- neto finančni posli	0,6	0,1	0,3
	- ostalo	1,0	0,7	0,5
5.	Bruto prihodki (3+4)	5,5	5,6	2,6
6.	Splošni upravni stroški	3,2	3,1	1,5
	- stroški dela	1,8	1,7	0,8
7.	Neto prihodki (5-6)	2,3	2,5	1,2
8.	Neto rezervacije	1,3	1,4	0,4
9.	Dobiček pred obdavčitvijo (7-8)	1,0	1,1	0,7
10.	Davek	0,1	0,2	0,0
11.	Dobiček po obdavčitvi (9-10)	0,9	1,0	0,7
12.	Razdeljeni dobiček	0,3	0,2	
13.	Zadržani dobiček ¹⁾	0,8	0,8	

¹⁾ Rezerve, sklad za lastne delnice in nerazporejeni dobiček

POSTAVKE IZKAZA USPEHA V PRIHODKIH BANK

v %

		1995	1996	I. - VI. 1997
	% od bruto prihodkov			
1.	Neto obresti	79,7	88,1	80,8
2.	Neto neobrestno ostalo	20,3	11,9	19,2
	- neto provizije	27,1	25,7	26,9
	- neto finančni posli	11,5	1,0	11,0
	- ostalo	18,3	12,8	18,7
3.	Splošni upravni stroški	58,1	54,6	55,7
	- stroški dela	33,5	31,2	31,4
4.	Neto prihodki ¹⁾	41,9	45,4	44,3
5.	Neto rezervacije	23,0	25,4	16,4
6.	Dobiček pred obdavčitvijo	18,9	19,9	27,8
7.	Davek	2,1	2,8	
8.	Dobiček po obdavčitvi	16,8	17,2	
	% od neto prihodkov			
1.	Neto rezervacije	54,9	56,1	37,1
2.	Dobiček pred obdavčitvijo	45,1	43,9	62,9
3.	Davek na dobiček	5,1	6,2	
4.	Dobiček po obdavčitvi	40,0	37,8	

1) *Bruto prihodki - Splošni upravni stroški*

NEKATERI KAZALCI BANK

v %

		1995	1996	30.06.97
I.	Kapitalska ustreznost			
	1. Jamstveni kapital / Tehtana tvegana aktiva	21,5	19,7	20,1
	2. Temeljni kapital / Tehtana tvegana aktiva	19,5	18,2	18,3
II.	Kvaliteta aktive			
	1. Popravki vrednosti / Dvomljive in sporne bilančne terjatve	47,7	54,8	56,3
	2. Dvomljive in sporne bilančne terjatve / Bruto aktiva	11,0	10,3	10,4
III.	Profitabilnost			
	1. Saldo obresti / Povprečna bruto obrestonosna aktiva = neto obrestna marža	4,9	5,6	4,9
	2. Bruto dobiček na aktivo	1,0	1,1	1,5
	3. Bruto dobiček na kapital	9,1	10,2	13,9
	4. Neto odpisi, popravki in rezervacije / Neto dohodek	55,6	56,3	37,4
IV.	Likvidnost			
	1. Povprečna likvidna sredstva / Povprečni vpogledni viri sredstev	22,9	19,1	22,2
	2. Povprečni vpogledni viri sredstev / Povprečna skupaj pasiva brez kapitala	28,6	28,7	29,2
V.	Stroški poslovanja			
	1. Stroški dela / Povprečna skupaj aktiva	2,0	1,9	1,9
	2. Neto neobrestni prihodki / Operativni stroški	43,9	29,4	40,3

SEZNAM VELJAVNIH PREDPISOV, KI UREJAJO NADZOR BANK IN HRANILNIC

-
- 1. Zakon o Banki Slovenije**
(Ur.l. RS/I št. 1/91)

 - 2. Zakon o bankah in hranilnicah**
(Ur.l. RS/I št. 1/91, 38/92, 46/93)

 - 3. Zakon o predsanaciji, sanaciji, stečaju in likvidaciji bank in hranilnic**
(Ur.l. RS/I št. 1/91, 46/93)

 - 4. Sklep o pogojih in merilih za izdajo dovoljenja za poslovanje bank**
(Ur.l. RS št. 59/92, 51/93, 6/97, 29/97)

 - 5. Sklep o natančnejši določitvi pogojev in postopka za pridobitev dovoljenj in soglasij za poslovanje bank in hranilnic pri Banki Slovenije**
(Ur.l. RS št. 53/94, 2/95)

 - 6. Sklep o merilih za ugotavljanje tržne koncentracije**
(Ur.l. RS št. 15/95, 18/95)

 - 7. Sklep o kontroli poslovanja bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 55/92)

 - 8. Sklep o kontroli izvajanja ukrepov in o ukrepih proti bankam**
(Ur.l. RS št. 22/91, 55/92)

 - 9. Sklep o načinu izračuna kapitalske ustreznosti bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 55/93, 66/93, 46/94, 10/95, 54/95, 25/97)

 - 10. Navodilo za izvajanje sklepa o načinu izračuna kapitalske ustreznosti bank in hranilnic**
(navodilo izdano 07.07.1995)

 - 11. Sklep o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 78/96)

 - 12. Navodilo za izvajanje sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk bank in hranilnic**
(navodilo izdano 24.01.1997 in dopolnitev navodila izdana 05.05.1997)

 - 13. Navodilo za vodenje posojilnih map**
(navodilo izdano 06.01.1994)

 - 14. Navodilo za restrukturiranje nedonosnih terjatev**
(navodilo izdano 24.01.1997)
-

15. **Sklep o višini in načinu oblikovanja rezervacij za zavarovanje pred potencialnimi izgubami bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 66/93, 25/97)

16. **Sklep o kontnem okviru za banke in hranilnice**
(Ur.l. RS št. 5/94, 28/94, 40/94, 19/95, 8/97)

17. **Sklep o računovodskih izkazih bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 40/94, 23/95)

18. **Navodila za izvajanje sklepa o računovodskih izkazih bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 40/94, 23/95, 8/97)

19. **Sklep o revidiranju poslovanja bank in hranilnic**
(Ur.l. RS št. 6/95, 19/96)

20. **Navodila za predložitev poročila o izpolnjevanju določil 28. člena ZBH**
(navodila izdana 08.12.1995)

21. **Navodila za izvajanje nekaterih določb 19. člena zakona o bankah in hranilnicah**
(navodila izdana 31.03.1993)

22. **Sklep o obvezni uskladitvi rokov dospelosti naložb z roki dospelosti sredstev**
(Ur.l. RS št. 41/96, 40/97)

23. **Navodilo za izdelavo mesečnega poročila o doseženem razmerju naložb prvega, drugega in tretjega razreda**
(navodilo izdano 01.10.1996 in dopolnjeno 04.07.1997)

24. **Sklep o dajanju posebnih likvidnostnih posojil s sodelovanjem bank**
(Ur.l. RS št. 25/97)

25. **Navodilo za poročanje o največjih deponentih**
(navodilo izdano 26.07.1996 in dopolnjeno 30.10.1996)

26. **Navodilo za izpolnjevanje poročila o tokovih tolarske likvidnosti**
(navodilo izdano 24.07.1996)

27. **Zakon o Agenciji Republike Slovenije za zavarovanje vlog v bankah in hranilnicah**
(Ur.l. RS/I - 1/91)

28. **Navodilo za izračun nekaterih značilnih aktivnih in pasivnih obrestnih mer**
(navodilo izdano 03.04.1997)

29. **Navodilo za pripravo poročil o poslovanju bančne skupine**
(navodilo izdano 15.05.1997)

30. **Priporočila za opravljanje poslov trgovanja v bankah**
(priporočila izdana aprila 1997)

31. **Sklep o tarifi, po kateri se zaračunavajo plačila za storitve, ki jih opravlja Banka Slovenije**
(Ur.l. RS št. 23/91, 3/92, 44/92, 3/94, 4/94, 5/94, 73/94)

32. Pravilnik o načinu obračuna stroškov nadzora v bankah in hranilnicah
(Ur.l. RS št. 3/94)
